

796/50
75

COMMENTATIO PHYSICA
DE
PHARMACOPOLIIS RITE
CONSTITVENDIS

QVAM
AVCTORITATE
AMPLISSIMI PHILOSOPHICI ORDINIS

D XVII APRIL MDCCCLXXVI

DEFENDET

THEODOR. THOM. WEICHARDT

LEOPOLI-POLONVS

PHILOSOPHIAE MAGISTER, ET MEDICINAE
BACCALAVREVS

ADIVVANTE

IOANNE CHRISTIANO WEISS
ALTDORFENSI

MEDICINAE CVLT. SOCIET. LATIN. ALTDORF.
SODALIS

LIPSIAE

EX OFFICINA SOMMERL.

152

DE
PHARMACOPOLIIS RITE
CONSTITVENDIS

§. I.

Instituendi ratio.

Boerhavius, restaurator nostrae Scientiae, qui mira semper puritate nitet, qui meruit hanc laudem, et meruit fere solus, quod non visa nusquam effinxerit, quod videnda, nunquam neglexerit, quod opera Naturae narrauerit, non autem detorserit. recte, dum studium *Hippocratis* commendat a), monet. „Quo Sales? quo fabulae, vbi res agitur maxime seria, atque prae aliis grauissima? Absit studio conquisita vocum obsoletarum obscuritas! absint Rhetorum flores et verborum lenocinia! absit vana et saepe intempestiua historiae antiquae ostentatio! aegris placeas, non eloquentia, sed sanatione.“ Quis Medicorum igitur eum non imitetur? quis tanti viri non accipiat grato animo consilia, eaque inprimis tunc, dum res tractantur emolumento vniuersae
infer-

a) In Oratione de commendando studio Hippocratico L. B. 1701. habita vid. *Ej.* Opuscula. Hagae Comitum 1734. pag. 4.

inferuientes reipublicae. Cum diu animo Dissertationem a me proponendam animo voluerem, incertus primum fui, quid ponerem, quod argumentum eligerem, quum tale illud semper esse debere crederem, quod et rerum grauitate polleat, neque omnis amoenitatis expers sit. Fateor, de statu Pharmacopoliorum reformando acturus, argumentum ad pertractandum me graue sumfisse, meisque viribus maius et superius; cum autem cogitarem animoque perpenderem, illud a meo mihi nunc proposito sine haud alienum, vtileque futurum, arripui occasione hanc mihi oblatam, maxima cum voluptate, quippe cum in hac re ita versarer, vt non solum sententiam meam de hodierna Pharmacopoliorum conditione ponerem, sed et errores, legesque, in reformandis iis obseruandas traderem. Haud quidem ignoro, introducendae eiusmodi, quam sum propositurus, correctioni multa obuia esse obstacula atque impedimenta, quis vero Medicorum, in ortum ipsius mali penetrans, in applicandis remediis auxiliisque non temerarius, in obseruandis effectis non festinans, nullusque in extollendis prosperis iactator, necessitatem huius non perspiciat correctionis, licet impedimentis obrutae, quae tanti momenti, tantique est in republica vsus, vt salus, integritasque vitae fere omnium ciuium inde dependere videatur. Quis igitur eiusmodi mutationes sincero non optet animo? Tanta enim inter retrofectorum et moderni seculi Pharmaciae intercedit differentia, vt antiquae artis Pharmaceuticae rudem, pinguem Mineruam Medico nostri seculi commendans, aut bilem, aut iocum moueam; aut id Praemii reportem, vt vel huius artis tyrunculi naribus indulgerent b). Quam curta illius in canis seculis suppellex! quam mendosae et plane empiricae parandi methodi! Quae inutilium farrago,

b) Vid. Henr. Adam. Otto Diss. de arte Pharmaceutica Medico admodum necessaria. p. 2.

go, Quae inutilium non modo sed et infalubrium medicamentorum confluges! Sed immortalis ille prioris pharmaciae vultus in nunquam periturum decorem conuersus est. Qua nouorum accessione nunc superbit! — At quanta adhuc in nostris Pharmacopoliis, ab antiquioribus toto fere caelo distantibus, adfit errorum copia, is praecipue animo habebit, qui in eorum consideratione paulo accuratius versatur. Quis est, quem fugiat summum detrimentum, quod ex vituperanda negligentia, aut ex reprehendendo et puniendo priuato commodo, aut malitia oriri solet, partim ratione ciuium, partim honoris famaeque Medici. Pudeat omnes Pharmacopoeos, quibus defectus, miseraque nota est conditio, eiusque emendatio a tam multis perperam optata, sine vt omnibus viribus saluti reipublicae prospiciant. Me felicissimum agnoscam, salutatoque, si haec elaboratio, quam vniuersi orbis litterarii examini subiicio, tanti foret valoris, vt perscrutaretur, sique recta, memorabilisque inueniretur, eo impenderetur, vt vsui inferuaret publico. Absit interim a me omnis iactantia, omnisque in sinistris euentibus occultatio. Agam ita omnibus viribus, vt quicquid potero, id omne ad restauranda scientiae felicia fata, fortunataque impendam tempora.

§. 2.

De ambitu Pharmaciae.

Priusquam autem rem ipsam aggrediar, quid sub Pharmacia atque Pharmacopoeis intelligatur, cumque quibus versentur rebus ostendam. Pharmacia est ars, (vt minus recte vocatur) quae docet, qua ratione corpora ad hominis sanitatem tum conseruandam, quam restituendam vtilia naturalia legitimo tempore colligenda, eligenda, et purificanda atque vel in vsum per se conseruanda, vel etiam mediantibus variis auxiliis, medicamina ex iis

4

tum tuta tum iucunda praeparanda et componenda sint. Ne autem in definiendo pharmacopoeo in suspicionem arrogantiae calumniaeque incurram, prodeat Clarissimus Pörnerus, Chemiae et Pharmaciae vir peritissimus, qui ita dicit: Hoc nomen is meretur, qui physica corporum cognitione imbutus, chemicisque dogmatibus edoctus, vires corporum eorum mutationes et actiones in se inuicem dignoscere didicit, et in mutandis et praeparandis corporibus naturalibus operam suam collocat, atque ita apta reddit, ut a Medicis praescripta et ordinata in aegrotantium salutem applicari possint remedia. Quum recensitis dotibus paucissimi ornati fuerint Pharmacopoei, neque in scientiis satis exercitati atque cognitionis necessariae corporum naturalium gnari, non poterat aliter fieri, quin Pharmacia, licet multis inuentis corporibus naturalibus, eorumque praeparandi modis locupletata, a multis tamen neglecta, ignorata, imo impedita fuerit, ita ut systema integrum omnibusque numeris absolutum prodire non poterit, quinque fere impossibile fuerit ut Pharmacopolia ad eum, qui optatur, deducerentur statum. Clarum est, Pharmaciae circa corpora naturalia ex tribus sic dictis regnis, animali nempe, minerali et vegetabili versari. Diuiditur autem partim in *vulgarem*, quae solum, quomodo id vel illud sit producendum, dicit, et *rationalem*, quae causas subiicit et indicat, cur et quare id fiat, aliter esse non possit e); partim in *Galenicam*, quae docet, qua ratione medicamenta simplicia praeparanda sint, v. c. Decocta, Elektuaria, Syrupi, Clysmata etc. et *Chemicam*, quae praeparationem medicamentorum concentratorum, et in refracta dosi sumendorum, tradit. Regni animalis vastum si percurreris campum, praecipue mediis temporibus, cum superstitio vanaeque opiniones inter plebeios Medicosque regnarent, partim integra animalia partim

c) Hambergeri Elementa. phys. §. 221.

tim singulares eorum partes in Pharmacopoliis afferuabantur: cranium humanum, mumia, lac, capilli, vnguis, salua, aurium fordes, sudor, menses, vrina, stercora, sanguis, calculi, lumbrici, pediculi, tunica amnion dicta, bufones, pulmones vulpis, agni, fuis, vrſi, lien bouis, hepar porci, ranarum, tauri, cor galleritae, testiculi caſtoris, equi, cornua alcis, cerui, hirci, rhinocerotis, lapides cancrorum, carpium, percarum, mandibuli lucii piscis, conchae, entalia, dentalia, mater perlarum, vmbilicus marinus, fel lucii. Minerale regnum non pauciora officinis pharmaceuticis suggerit simplicia, quae arte chemica praeparata quotidie nobis bona commodaque offerunt medicamina. Inter terrea occurrunt v. g. terrae sigillatae, turcicae, Melitenses, bolus alba et rubra, creta, terra Iaponica, Marga, Ochra, rubrica fabrilis, Tripolis; Huc quoque pertinent Aquarum variae species, puteales fluuiales, pluuiiales, palustres; acidulae et thermiae, lapides vel praetiosi vt Chrysolithus, Granatus, Hyacinthus, Rubinus, Smaragdus, Saphirus, Iaspis, vel minus, vt aetites, crystallus, lapis lazuli, vnicornu fossile etc. inter metalla, aurum, argentum, ferrum, plumbum, mercurius, antimonium; Salia, sal commune, Gemmae, nitrum, alumen, ammoniacum, vitriolum; arsenicum, sulphur, naphtha, succinum, petroleum, ambra, etc. Quorum omnium corporum naturalium paucissima hodie in vsum trahuntur, quum vel inutilia, atque inefficacia, vel superstitiosa inuenta fuerint, neque iis singulares atque specifica virtutes tribui possint d); cum ratione effectus plerumque cum aliis similibus conueniant.

A 3

d) De his vid. *Breslauische Sammlung der Natur und Med.* Verſ. XVIII. p. 532. Verſ. XXXII. p. 362. Com. Lit. Nor. An. 1748. p. 25. 28. 30. 144. 325. Th. Bartholini *Cista Med.* Pechlinus de purgantibus p. 286. Scaliger exerc. 272. Wedelius *amoen. Mar. Med.* p. 177. *Pharm. Aug. Ren.* p. 103. Ioh. Sam. Carl *Lapis lydius ad ossium fossilium doctrinam.* *Tenzels Monatliche Unterredung.* Menſ. April.

Hoppe

niant. Plantae earumque partes maximam in officinis constituunt copiae medicamentorum partem, variaeque harum exstant praeparationes viles et commodae, quas hic recensere, a fine alienum foret.

§. 3.

De ortu et progressu Pharmaciae.

Nulli dubitamus, ait Cl. Otto, quin si praecipue ad primordia pharmaciae regrediamur, inprimis mundi temporibus, quilibet paterfamilias familiae suae fuerit uti princeps, sacerdos, iudex, mercator, miles, oeconomus, ita et Pharmaceuta et Medicus. Sensus enim auctus, hominique molestus ita eum excruciabat, ut inter multa sibi obuiam posita auxilia et remedia vagaretur, tandemque vago licet experimento, et euentu haud praeciso, eligeret auferendis auxilium malis. Sensim vero sensimque praeterlapsis aliquot annorum seriebus, atque ex expositione aegrorum in vias et fora, eorumque relatione morborum perpefforum et remediorum adhibitorum, ac ex suspensis tabellis, inscriptisque morborum historiis et remediis, parietibus donariisque templorum, pharmacia ita formata est, ut primum cognita nonnulla auxilia tantum contineret, dein vero farragine atque copia non solum morborum relationum, sed et auxiliorum et medicamentorum augetur, singularibusque hominibus variae operationes ad hunc scopum spectantes traderentur, ac hinc apud Graecos et Romanos nomina Pigmentariorum e) *μυροπωλης, Φαρμακοπω-*

λης

Happelius Schatzkammer übernatürlicher und wunderbarer Geschichten p. 579. *Harmanni prax. chimiatica.* *Wedelii pharmacia in artis formam redacta* p. 55. *Kirchius de artis pharmaceuticae ad studium Medicum necessitate et vtilitate* 1746. 4. *Schulze Diss. de Munia.* *Halae.* *Ioh. Guil. Pauli de Medicamentis e corpore humano defumtis merito negligendis.* *Lips.* 1721. 4.

e) Vnguentorum infitores, qui vnguenta vendebant. *Rhod. ad Scribon.* n. 22.

λῆς, μυσσῆς) Seplasiariorum f) (παντοπωλῆς), medicamentario-
 rum g), vnguentariorum f. vngentariorum h), et confectiona-
 riorum, nascerentur i). Tempore *Hippocratis* et *Galenī*, cum
 Medici magis inquirendis morbis et perferutandis viribus corpo-
 rum naturalium, quam praeparandis medicaminibus artificiosis et
 gratis occupati essent, mere simplicia vsurpabant, hinc et eorum
 notitia, quam inde hauriebant, cum in examinandis viribus cor-
 porum naturalium legitimum procedendi modum non observa-
 rent, imperfecta fuit. Accedebat et id quod saepe ad signaturam
 externam respicerent, atque ex hac, cum eam cum hac vel illa
 corporis humani parte conuenire viderent, vires corporum natu-
 raliū desumerent k). Vegetabilia aliaque cognita remedia eos
 nullo singulari praeparasse modo patet ex antiquissimorum medi-
 corum scriptis l); quippe cum qui aegris fere vel pulueres vel deco-
 cta exhibuerint, et non solum copiosa medicamina, sed et eorū
 varias praeparationes abhorruerint m). Cum autem Arabes
 medi-

- f) Seplasiarius idem quod Materialista, apud quem Materia Medica pro-
 fiat, a foro Capuae, Seplasia dicto. Pertinent ad Pharmacopolas,
 quibus Materiam vendunt. Referuntur etiam ad Myropolas. vid.
 Dierr. Iabr. p. 934. Langius in numerum Medicatrorum referre non
 dubitat. l. 3. ep. 6. Varron. ap. Non. c. 3. Plin. l. 6. c. 10.
- g) Plin. l. 19. c. 6. qui medicamenta componebant et Medicis vendebant.
- h) qui vnguenta conficiebant, in vsum viuientium l. defunctorum.
- i) vid. plura. in Thomasil Diss. de iure circa Pharmacopol. ciuit. p. 18. sq.
- k) v. Crollii Basilica Chemica. lib. de signaturis rerum.
- l) v. Galenus de simpl. Med. facult. Stollens Historie der medicin-
 schen Gelahrheit p. 758. §. 3.
- m) Clerc histoire de la Medicinæ p. 216. ait: Il ne faut pas oublier
 de faire ici une reflexion tres importante sur la pharmacie d' Hip-
 pocrate, c' est, que les medicamens composés, dont il se seruoit,
 estoient en tres petit nombre, et quil y entroit aussi tres peu de sim-
 ples.

medicamenta simplicia ob nimiam molem et quantitatem non commode summi posse obseruarent, ad praeparationes excogitandas, viresque in corporibus naturalibus dispersas concentrandas acceperunt, vt medicamina et efficaciora et commodiora adsumendum aëgris offerre possint. Quo factum est, vt non solum Chemiae fundamenta, sed et ob sensim inuentam medicaminum copiam, eorumque praeparationem variam, Pharmaciae posuerint. Neminem esse, qui id neget, non est cur dubitem, cum inuentorem primum Chemiae nullus adhuc demonstrauerit et ostenderit, atque omnes fere eruditi consentiant, primordia Chemiae et Pharmaciae ab Arabibus deducenda esse, quippe cum qui primi in scriptis suis medicaminum chemicorum mentionem fecerint, atque primum ostenderit, qua ratione virtutes herbarum v. g. per destillationem contrahi et medicamenta hoc modo praeparata quoad effectus efficaciora et ad sumendum commodiora reddi possint n). *Freindius* Arabes primarios fuisse asserit, qui vsu auri et argenti foliati introduxerint. Iisque etiam *Sachari* inuentionem tribuit, ex quo Syrupos confecerunt, (vnde *Ioh. Guinth. Andernacus* medicos nominauit Syrupiastros et Zulapistas) quum antehac eius loco melle vsi fuissent; sic enim habet o): les Arabes sont les premiers, qui aient trouvé l'invention de tirer le *Sucre* par coction, et à l'aide de l'eluici de faire les *Sirops*, qui sont deux ingrediens, d'un tres grand service, pour melanger les medica-

ples, deux ou trois pour l'ordinaire, quatre ou cinq pour le plus et rarement d'avantage. et p. 309. *Erasistrate* ne pouvoit supporter qu'on melât ensemble les mineraux les plantes et les animaux, les choses tirées de la mer, et elles que la terre produit.

n) *Stollii* hist. erud. med. p. 265. 767. 769. *Vigani* medulla Chemiae p. 75. §. 5. *Neucranzens* Oratio inaug. de necessitate artis chemicae.

o) Histoire de la medicine P. II. p. 326.

dicamens composés, et qui se doivent préférer dans beaucoup d'occasions au miel, dont les Grecs estoient obligés de faire un si frequent usage. Eandem sententiam propemodum tuetur le Clerc p), ita tamen vt Arabibus, sachari ex arundinibus excocti, inuentio- nem non tribuat, (cuius asserti certiora argumenta *Freindio* vtique fuissent producenda q), sed vt Sachari vsum, ab iis primum in rem medicam introductum fuisse doceat, quem magis dein communem reddiderint, postquam antehac non nisi mellis appa- ratu instructi fuerint. Hinc etiam primi erant, conficientes iu- lapia, conseruas, electuaria, confectioem alkermes, confectio- nem corticum Citri, aliaque. Teste *Daniele le Clerc* artem destil- latoriam, oleum ouorum, Mercurium sublimatum, et arsenicum sublimatum *Auicennae* debemus. *Mesue* inter Arabes fere primus meminit sublimationis aquarum absinthii et rosarum. Patet exin- de quod Pharmacia, medicamentorum nempe praeparandi metho- dus cum Medicina semper coniuncta fuerit; cum autem Medici, Chemiam tractantes, interdum ob temporis defectum labores varios famulis et seruis demandarent, hi sequenti tempore sese ab obsequio liberabant et suos hucusque demandatos labores propriis auspiciis et proprio nomine prosequerantur; vti enim reliquae scientiae et artes vix a Medico antiquioribus temporibus separataerant, ita et Pharmacia. Cum praeterea Medicos, multos sibi comparare famulos oporteret, quos instruerent atque informa- rent, alios in rebus botanicis, alios in chemicis, alios anatomicis, alios denique in chirurgicis, ita vt eos etiam data occasione ad aegros mitterent, cumque crescentibus laboribus Medicorum, cresceret quoque numerus famulorum, vt alii fuerint, qui medi- camina

p) Histoire de la medicine p. 771.

q) vid. plura in eruditissimo Programme nostri Illustris Plazii de Sa- charo. p. 10.

camina praepararent, alii vulnera deligarent, et sic porro; factum est, vt accedente lucro, variis scientiis famuli instructi, directorio medicorum sese subtraherent, et denique etiam nonnulli essent, qui medicamentariae rei quidem inferuissent, integram Medicinam vero non callerent, nec profiterentur. Tales erant pharmacopolae r) qui non solum frequentabant fora, et, vt emtores allicerent, suarumque mercium fiduciam ipsis facerent, ad ostentationes istiusmodi veniebant, quales in agyrtis s) iam olim observatae sunt, nec raro hodie visuntur, sed et plantas colligebant, et denique magnis impensis officinas pharmaceuticas extruebant, de quibus *Plinius* ita dicit, „quod fraudes hominum et ingeniorum capturae officinas inuenerint, quibus sua cuique homini venalis promittatur vita.” Cum interea Chemia, cumque ea coniuncta Pharmacia, in Academicis publice doceretur, cuius primus fuit Professor *Ioannes Hartmannus*, a Landgraefo Mauritio I denominatus, qui ipse fatetur, nouo et per vniuersum orbem terrarum plane recenti exemplo chemiam introductam esse, circa Saeculi XVI initium, Chemia pharmaceutica e germinibus effloruit, dum opera *Theophrasti Paracelsi ab Hohenheim* tantam consecuta est auctoritatem, vt ex opinione, *Kirschii t)* non solum ii qui ei operam dabant, Artistae vocarentur, sed etiam medicamina chemico more praeparata talem nanciscerentur approbationem, vt ab hoc tempore Galenica prope interierint, et paucissimorum amorem amplius retinuerint u), vt decocta, electuaria, syrugi, iulapia

r) *Theophrastus Eresius* histor. plaut. lib. IX. c. IX. c. XVIII.

s) dicebantur hinc, modo ἀγυρταὶ modo ἐχλωρωγοί, quod populam nugis suis ad se allicerent, modo ἐπιδιδύφριοι (sellularii medici, quod in foro mercibus suis assidebant) modo ἑξιστόμοι. (herbarii)

t) de artis pharmaceuticae ad studium medicum necessitate. 1746. p. 5.

u) *Stollii* hist. erud. med. p. 774. §. 13. p. 170. §. 1166. *Vateri* Inst. Med. p. 8. thes. 24.

lapia deriderentur, quorum loco chemica magis, spiritus, olea, salia introducebantur; ita vt et Conringius x) asserat, a saeculo XVI vti reliquas medicinae partes, ita etiam pharmaciam magnam passam esse mutationem; prodierunt enim maximi in Chemia viri Tachenius, Glauberus, Zwölfferus, Schröterus, Charas, Borrichius, Boyle, Sylvius, Lemery, Rolfincius, Michaelis, Ludouici, Hoffmannus, Teichmeyerus, Becherus, Rothe, Wedelius, Böhraue, Stahlus, Neumannus, reliquos vt taceam, qui tantam nacli sunt auctoritatem, et vniuersi orbis admirationem, vt eorum conaminibus ita augetetur Chemia, vt mox fere ad summum perfectionis ascensisset fastigium. Formulæ medicorum in vnum volumen collectis, non solum illa sic dicta Dispensatoria, quæ falsè Helmontius y) perstringit, quorumque primus Valerius Cordus fuisse dicitur autor, conscripto libro formularum in vsum pharmacopoli reipublicæ Noribergensis, enascebantur, sed et crescente numero pharmacopoeorum, tabernæ pharmaceuticæ sub inspectione et auctoritate magistratus atque medici ad hoc officium rite designati, qui inuigilet, quo medicamina rite parentur, cuique pro suo labore ex aerario publico honorarium concedebatur, extruebantur, et arte peritis Pharmacopoeis, famulis et seruis adornabantur. Quo quoque factum est, vt, cum tabernæ atque officinæ magnos exigerent sumtus, a magistratu varia distribuere priuilegia; ita vt certus atque definitus solum Pharmacopolorum numerus constitueretur. In distributione istiusmodi Priuilegiorum autem id potissimum a magistratu quocunque mihi obseruandum esse videtur, vt Pharmacopolia iis ornata, seruentur atque defendantur, ne iis ex distributione plurimum, atque concessa aliis licentia, damnum quoddam accedat, quod alias euitari haud quidem

B 2

dem

x) Introd. in vniu. Med. c. II. §. II. p. 374.

y) Tract. de febribus c. 15. §. 9.

dem potest. Vtilia vero imo necessaria priuilegia esse, nullum esse, qui dubitet, existimo, quum id ex eorum defectu sat clare pateat, qui in multis celeberrimis vrbibus e. g. Hamburgi inuenitur, cuius incolae pharmaceutici priuilegiis destituti, multos confratres subinde exfurgere, vnumque alteri victum praeripere, quotidie vident. Licet enim certum sit, negarique non possit, quodque Celeb: *Pörnerus* ipse asserit, nunquam viri vnus vires ad hanc rem perficiendam et pharmacopolium omnibus legibus absolutum adminiftrandum sufficere, inueniuntur tamen Pharmacopoei, qui lucri, diuitiarumque solum cupidi, neque scientiarum suarum gnari, sibi plures procurant tabernas, vt copiam administratorum, ad vitam suam commode laetique sustendendam, inde acquirant. Hinc non mirum, quod Illustris Plaz, Facultat. nostrae Decanus, officinas pharmaceuticas inter remouenda sanitatis publicae numerauerit impedimenta.

§. 4.

De constituendis pharmacopoliis ratione situs et regionis.

Ne vero a fine proposito valde discedere videar, accedam iam ad constitutionem ipsam pharmacopoliorum, ita vt non solum errores frequentes, et impedimenta augmento Pharmaciae obuiani posita, sed et consilia, ad ea remouenda, sim propositurus. Nulla vero ratione eius opinionis accusari possum, ac si, omnia Pharmacopolia ita corrupta, erroribusque conspurcata esse, vt nil, nisi vt remouerentur, esset neceffe, statuere vellem; id tantum volo, quodque omnes nostri Pharmacopoei mecum maximo cum applausu atque grauitate fatentur, nil nempe ab omni parte esse beatum, nostraque pharmacopolia pleraque ita constituta, vt quam maxima indigeant correctione, quod ex sequentibus clarius patebit. Non dubito enim, quin non solum Pharmacopoei salutaria, vtilia, atque remouendos errores apta et commoda consilia, sed et Magistratus,

tus, in hac differtatione inueniant, vt sciant quis sit bonus religio-
 susque pharmaceuta. Videamus autem primum quomodo phar-
 macopolia ratione situs et regionis esse debeant constituta. Facile
 quisque primo intuitu totam rem considerans, perspiciet prae re-
 liquis officinam pharmaceuticam ab vrbe remotissimam, longeque
 disiunctam esse non debere, quippe cum saepe multis aegris, re-
 media suspirantibus, auxilium denegaretur celerrimum, et non
 solum medicis, sed et pharmacopoeis magnum inde accederet
 damnum. Si vnica officina in vrbe inuenitur, proprie, et secun-
 dum omnes ordinis leges, in medio fere ciuitatis posita esse debet,
 si vero plures, cauendum est ne vnus pharmacopoeus alteri victum
 praeripiat, quod facile quidem nostris temporibus, cum illis hy-
 strionum gestibus, allocutionibus laudibusque suorum medica-
 mentorum, quibus populum ad se olim aliciebant, fieri aperte non
 solet, attamen, dum vnus alterum antecellerere vult, etiam cum
 forma externa pulcre adornata pharmacopolii fieri possit, cum po-
 pulus illud, quod splendet, nitetque plerumque adeat, aliud ve-
 ro spernat. Attentus ad animorum humanorum mutationes, et
 hic inueniet, quod miretur, visa enim magna frequentia homi-
 num in aliorum officinis, alter mox detestanda, neque euitanda,
 quae odium comitem habet, capitur inuidia. Cui vt praecauea-
 tur et commoditati aegrorum et medicorum prospiciatur, disiun-
 gantur a se inuicem plures si in vno loco inueniuntur officinae,
 ita tamen, vt si fieri potest, sique conditio ciuitatis concedit, po-
 nantur in lata, populosaque platea, vt sua auxilia, vbi quaerenda
 sint, quisque non solum non ignoret, sed et vt ab eiusmodi offi-
 cinis omne ex angustia loci metuendum arceatur damnum; cum
 multa vegetabilia non nisi in siccissimo loco asseruari possint, et
 nullibi fere facilius simplicium et compositorum detur corruptio,
 quam in pallidosa et humida regione, quae quotidie innumeras
 aqueas, easque saepe foetidas emittit in aerem, officinam ambien-
 tem, particulas, corporibusque ibi asseruatis applicat. Porro,

officina ipsa per totum diem solis aestui exposita esse, aut meridiem spectare non debet, ne vehementissimo concitato calore, varia medicamina, ut syrapi, iulapia, electuaria, conseruae, aliaque fermentent, vnguenta, emplastra, extracta, massae pillularum, imo pilulae ipsae paratae liquefiant, semina eorumque olea expressa rancefiant, particulae odoriferae, volatiles, oleorum destillatorum, reliquorumque corporum aromaticorum euaporent et auolent, atque sic suas amittant vires. Neque vicinitas multorum opificiorum, praecipue eorum, quicum foetidis, sordidisque artibus versantur, concedenda est, cum fieri possit, ut medicamina varia iniucundum, induant odorem, a quo abhorrent aegri; nunc enim sulphure z), arsenicali praepressis, impraegnatæ terrae, cuiusmodi est auripigmentum et cobaltum, ignis vi sunt subigendae, nunc bouino sanguine quaedam miscendae, nunc calcinandae, igne aperto comburente, oleo aut vernice coquendae, nunc acidis spiritibus iungendae. Remotiore igitur ab urbe, si huiusmodi officinas posueris loco, omnem ex voto, atque absque vilo incommodo impetrabis finem, quodque ab exhalationibus impurius extimescendum erat periculum, felicissimo auertes negotio. Multo minus greges animalium praecipue porcorum alendae sunt circa officinas, cum teterrimus ex horum animalium stabulis exspirans, atque per omnem viciniam diffusus foetor, aëris et puritati inimicus et adhaerentium naribus et pulmonibus infensissimus, luculentissimo sit testimonio, quanto sit melius, animalia haec rucularum caulis relinquere, quam pestifero eorum foetore, iam tum parum semper purum aedium urbium aërem, magis inquinare, quam iis, quibus hae placent habitationes, ipsas haud inuideamus.

§. 5.

z) Vid. Ill. Ant. Guil. Plaz. Diff. de Sanitatis publicae obstaculis. Lips. 1753. §. IV.

a) Eiusd. Diff. De remouendis sanitatis publicae impedimentis. Lips. 1771. 4. §. X.

§. 5.

De constituendis pharmacopoliis ratione internae constitutionis et formae.

Quum, dum rem possidemus, plerumque securitati prospiciamus, non absolum mihi esse videtur, si pharmacopoeos eo deducendos esse suadeam, vt officina sit concamerata, satis clara, spaciosaque. Melius adhuc ei consulitur, si pura, sicca seruatur, atque et fenestris instructa, quae partim plateam, partim internam domum spectant, exstruitur. Vt in Laboratorio, clarissima illa, quamuis saepissime impura officina, in qua omnia medicamina, siue fuerint chemica, siue pharmaceutica in magna copia, et tempestiuo ordine praeparantur, vt omnia recte possint administrari, necesse est, vt radiis lucis aditus ad illud pateat, vt praecipue salia, euaporanda et crystallisanda rite diiudicari possint. Puritas et laboratorii ipsius et vasorum, quam maxime seruanda est ne remedia a particulis heterogeneis inquinentur. Siccitas autem eam ob causam necessaria videtur, quum salia et pulueres, attrahendo humiditatem facillime corrumpi sciamus; altitudo vero, vt euaporanda eo melius inspissentur. Periculo in suscipiendis variis laboribus chemicis, detonatione, destillatione spirituum acidorum mineralium, et spirituum vegetabilium, in coctione vnguentorum, emplastrorum et oleorum, metuendo prospiciatur concameratione, exstruendisque fumaris, et caminis aptis, ne fumus laborantis oculos infestet, vtque a particulis sulphureis tam in detonatione, quam in destillatione spirituum mineralium et euaporatione multarum rerum, timendi multi morbi imo mors ipsa praeceueatur. Pavimentum sit obliquum, vt aqua ex refrigeratoriis egrediens eo melius possit remoueri. Promptuarium, in quo omnia et simplicia et composita in maiori asservantur copia, quam in officina pharmaceutica esse possunt in promptu, ita ordinetur, ne medicamenta a nimio solis aestu, vel corrumpantur, vel euaporentur, ne omnia spirituosa et volatilia, vel effervescent vel fermentent. Remedia ipsa quod attinet, ea quae vilioris videntur esse

esse indolis reiiciantur, nunquamque introducantur; mures gliresque autem aditu praecipue prohibeantur, ne suis impuritatibus inquinent medicamina. Cella pharmaceutica, in qua multa corpora contra vim frigoris et aestus defenduntur, non solum sit ampla, sicca, alta, perflabilis, concamerata, sed et, ne potentia frigoris adeo facile ingrediatur, indeque vasa frangantur, profunda. Tabulatum herbarum, vbi omnes, flores, herbae, cortices ficcantur, ita debet esse positum, vt et magnum contineat spatium, et perflabile et condensum sit, ne ex pluuiae, vel niuis saepe introgrediente copia herbis aliqua accedat noxa. Vbi radiis solaribus aditus patet, nullae ibi dispergantur herbae, sed in loco vmbroso temperatoque, quum frequens sit, vt eae non solum colore, sed et odore priuentur.

§. 6.

De constituendis pharmacopolis ratione vasorum, instrumentorum, suppellectilium.

Fornax ad calefaciendum hiberno tempore destinata, tali modo sit constructa, vt in necessario casu essentiae, infusa aliaeque in ea digeri possint. Vasa, quae remedia vulgatiore continent, semper iisdem seruentur plena, ne aegri, ad ea ex promptuariis prius implenda, diu retineantur, aequae celerrimo saepe necessario abstineantur auxilio. Vt vero, vbi quaerendum hoc vel illud sit medicamen, sciat Pharmacopola, debito ordine, plerumque litterarum, posita sint, ordinenturque. Quum vero vasavtilitati et conseruationi medicaminum accommodata esse debeant, a ratione alienum foret, si e. g. in pyxidibus ligneis salia, extracta, pilullas, massas pilullarum, vel vnguenta et syropus in argillaceis figulinis vasis, vel male incrustatis asseruare, sique spiritus acidus epistomiis suberinis obturare, vel vnguenta acidum continentia in vasis stanneis custodire, et in mortario cupreo e. g. vnguentum de lithargyrio miscere velles. Vitra igitur, ne spirituosae et volatilia auolenturorum-

~~17~~
 corrumpanturque, bene obturentur epistomiis; fragrantia vero remedia, grata, siue foetida fuerint, separatim custodiantur, peregrino penetrentur odore. e. g. Gummi asphaltum, asa foetida, camphora, radix valerianae, serpentariae virginianae, Moichus, Ambra, similiaque. Instrumenta, quae ad laboratorium pertinent, laboribus ipsis sint adaequata et purissima. Omnia vasa cuprea, aenea, vesicae cum alembico, stanno optimo obducenda sunt, cum plumbum ab acidis vegetabilibus et aliis facillime arrodi possit; quam ob causam acetum vini, vel cereuisiae nunquam per vesicam cupream destillandum est, sed potius ex retorta vitrea. Porro attendendum est, ne vesicae peregrino repletas sint odore, ne e. g. Aqua rosarum, paulo ante destillata aqua menthae, ex eodem mox destilletur vase. Si aquae fragrantas, quae multis partibus oleosis abundant, destillantur, e. g. Aqua menthae, foeniculi, anisi, sollicite oleum separetur, ne ex inscitia et ignorantia pro particulis habeatur heterogeneis, aut nimium, si non aufertur, calor gradum in corpore aegri, contra voluntatem medici, excitet. Aqua fontana sit semper in laboratorii propinquitate ad vesicas destillatorias refrigerandas. Furni in laboratorio vari pro varietate laborum adsint, et eo modo extructi, vt oeconomia carbonum optime obseruetur, et gradus ignis pro artificis lubitu modo augeri, modo imminui possit — Ratio et experientia suadent instrumenta furnos, et balnea promiscue non esse adhibenda, ob varios ignis gradus. — Vasa maiora, in quibus magna copia e. g. aquarum destillatarum continetur, in inferiori parte prope radicem vasis, epistomia seu obturamenta habeant, ne, dum vitra implentur, quae in officinam pertinent, opus sit, vt loco moueantur, quoniam dum agitantur, aquae saepe turbulentaes fiunt, praecipue si cum magno caloris gradu destillatae, vel saepe, repetitisque vicibus cohobatae fuerint.

§. 7.

De constituendis pharmacopoliis ratione medicamentorum.

Incredibilis numerus remediorum in officinis pharmaceuticis prostantium iure meritoque ad duodecimam vel vicesimam commode reduci potest partem, dummodo Medici velint; medicorum enim est monere magistratum, magistratus vero monita haec iuare atque communibus legibus, consiliisque, ipsis pondus addere, imo, si opus fuerit, rigore uti. Adeo enim posterioribus iam temporibus increvit medicamentorum numerus, ut non est cur miremur, quod et Ludouici b), vir ille chemiae atque pharmaciae peritissimus, de eorum numero, et de fama exoticorum simplicium conqueratur, dicens: Cui bono tot exotica, quorum aequipollentia, ni saepe validiora passim nobis prae foris nascuntur, viribus integris, facilique praetio vbiuis habenda. Qualem usum habere possunt tot gemmae, lapidesque? Nil habent Specifici. Quale discrimen est inter tot tantaque magisteria. — Quis aequo animo videre valet in officinis pharmaceuticis tot remedia, quae neutiquam effectu, etsi nomine, colore, odore, aut sapore interdum differant? Inter syrupum absynthii, cardui benedicti, fumariae, scordii, fere nullam inuenio differentiam. Idem valet de extracto absynthii, cardui benedicti, Centaurii minoris, enulae, fumariae, gentianae, scabiosae, scordii, de aquis destillatis simplicibus et compositis, de spiritibus, essentiis, tincturis, elixiriis, conferuis, oleis destillatis et coctis. Quis est igitur qui Pharmaciae non abhorreat? studium eius est sumptuosissimum, et non nisi magno cum labore et magnis impensis, ob nimiam copiam, fastuositatemque notitiae impetrari potest. At adeo adhuc nonnulli Medicorum vastum apparatus infinitarum specierum amare videntur, ut nisi is in officinis exstaret, eam abhorrent, et euitarent. Hinc recte asserit Luduigi^{us} c) dum ait:

Nimia

b) in Pharmacia moderno seculo accommodata. Diss. 3.

c) Institut. Med. forens. §. 67.

Nimia est Medicamentorum et simplicium et praeparatorum compositorum copia, quorum vera et genuina indoles in officinis pharmaceutarum vix conservari potest, ideoque post seriam a collegio medico factam perustrationem auctoritate publica minuenda videtur. Nam ars medendi dummodo vere methodo cognoscendae atque persequendae invigilet, paucis numero, neque forte magno labore parandis remediis contenta esse potest d). Naturae placuerat, esse remedia vulgo parata, inuentu facilia, ac sine dispendio, ex quibus viuitur. Arabia atque India in medicamento aestimantur, vlcerique paruo medicina e rubro mari imputatur; cum remedia vera pauperimus quisque coenet. Similis est constitutio eorum medicamentorum compositorum vastorum, quorum ingredientia simplicia ridiculaque, saepissime contrarios producant effectus. *Helmontius* igitur, in pharmacopolio et dispensatorio moderno monet: Citra elixationem sola contusione et puluerificatione connectuntur ex multis simplicibus ridicula, nescienter et incogitanter, quae sibi inuicem plerumque aduersantur, imo nocent, impediuntur, quo ne mutuum iungant, quam nobis debent, operam; idque eo magis, cum sub ista multitudine multa supposita, opposita, frustranea, pleraque caeterum ponderosa, impertinentia, inepta, impropria, ideoque languida, effoeta, mala, inueniantur. Quis non miretur illam compositionem et mixtionem Theriacae, quinquaginta ingredientibus compositae, cum viginti, caeteris omnibus superfluis, sufficerent e). Reliqua vt taceam. *Plinius* f) qui plus vna vice Pharmacopoeos deridet, Theriacam vocat excogitatum luxuriae compositionem. Hinc in medicamentis praescribendis illi

C 2

inter

p) plura inueniuntur in *Stablii* Program. de priuata remediorum dispensatione.

e) *Frid. Hoffmanni* Medicus politicus. p. 40.

f) Lib. XXIX. C. I.

inter alios non leuiter errare videntur, qui vt adstantium admirationem sibi parent, vel pharmacopolas ad laudandum institutum alliciant, recepta, vt appellant, centenis farciunt ingredientibus, quae sane, si paucioribus, duobus, vel tribus simplicibus constarent, salubrius forsan praestarent remedium. At non mirum, verebantur, ne forte sterilia viderentur instituta sua, nisi semper introduxerint radices, ligna, folia, flores, seminaque, eaque omnia, diuerforum generum, quorum saepe exiguam cognitionem vel formae, vel facultatum habebant. Ipsi enim fastuosi medici et compositores, vastarum compositionum rationem reddere nequeunt; vt taceam, quod saepius nonnulla simplicia per miscelam cum aliis, mutantur, imo noxia euadant. Certissimum quidem est, quod varia adsint medicamina, quae vt simplicia veneni nomen potius merentur, nisi ante commixtione cum aliis corporibus et praeparatione chymica, in apta et commoda mutantur remedia, tamen non solum ea, quae speciem quidem medicamenti prae se ferre videntur, dum vero accuratius perpenduntur, nomen illud nequaquam merentur, releganda, sed et omnium componendorum medicamentorum praeparatio certis circumscribenda est legibus. Quicquid g). 1) primum ad curam hominum a Medicis non adhibetur, ad officinam nullatenus pertinet. Nonne infra dignitatem est Pharmacopoei, brutis destinata pharmaca, vt aloen caballinam, Unguentum ad vngulas equorum, puluerem pro porcis etc. praeparare, asseruare, diuendere. Quid dicam de venenis, arsenico albo, flauo, rubro, auripigmento, Cobalto? Vtantur iis, qui glires, mures, muscasque necare vo-

re vo-
 g) Cum Celeb. *Riuius* optimam quondam suscepit Medicamentorum officinalium censuram, non abs re mihi esse videbatur, si ea quae ille ample dixit, breuiter proponerem; cum praeterea olim tanti viri labor dignissimus, tantum acceperit applausum, vt nunc dissertatio Riuiiana in paucorum manibus adesse possit.

re volunt, a Medico vero prudenti et conscientioso absint h).
 Ecquid porro Pigmenta sibi volunt? Cerussa citrina, Minium,
 Plumbago, Cadmia ferrei coloris, coeruleam indicum, Lacca flo-
 rentina, fuccus ceruispinae. Quis est qui Cosmeticis in curandis
 morbis vtatur? qualia sunt panniculi bombycini rubro colore im-
 buti, ad tingendas genas et labia, Talcum ad conciliandum cui
 nitorem, Sapo odoratus cum spongia marina, balneatoribus ad
 abstergendas vtilior sordes. Idem de Odoramentis in genere iu-
 dicium esto; pomo ambiae, bacculis fumalibus, candelis pro fu-
 mo etc. Num quis medicorum ex officina puluerem petit Cy-
 prium? quem barbitonfores et qui capillo crispando vnice ope-
 ram dant, gratis fere dispergunt. Quem vero in finem Sacharata
 in tanta seruentur copia, ignoro; nominantur octo ipsius Sa-
 chari species. Sed fortassis vnum instar omnium esse poterit.
 Nec deest Confectorum, rad. e. g. acori; amygdalarum, anisi etc. can-
 didatorum, rotularum, morsulorumque series. Est et Chocola-
 da in promptu. Cum haec solum puerorum gratia fere asseruen-
 tur, et adulti inuenient, palato grata, appetituique excitando ido-
 nea; qualia sunt Cappones in aceto vel cum sale, Citri flores in
 aceto, limones, et oliuae cum sale etc. cur non adiciunt Cucu-
 meres acidos cum halece, cum pharmacopoei in oppidulis et
 chartas luforias, et Tabacum venundent. Praeter haec occur-
 runt plura quae ad vsus domesticos, mechanicosque magis, quam
 formulas remediorum quadrant, vt cera varia, pix naualis, pu-
 mex, alumen scissile, gypsum, calx viua etc. 2) Si afflicto affli-
 ctio non addenda est, pessime agunt omnino qui vt opem ferant
 aegris, fordida et nauseosa propinant; cum ab his natura abhor-
 reat. Minus prudens doctusue iudicabitur quoque medicus si lo-
 co nauseosorum, mumiae, pinguedinis humanae, medullae

C 3

offi-

h) conf. *Georg Ernst Stahl* Obf. chym. phys. med. Curiosarum. Men-
 sem Vtrum.

ossium, secundinae primiparae, spiritus cerebri humani, sanguinis,
 urinae, olei, vel gelatinae cranii humani, serpentum, pel-
 licularum ventriculi gallinarum, lupi hepatis, hirci ceruique vel
 asini sanguinis, coaguli leporis, pinguedinis canis, testiculorum,
 priaporum cerui, Ceti, tauri, vulpis, stercoris canis, pauonum,
 nidi hirundinis, etc. substituere alia longe gratiora, nesciat. An-
 non alia in promptu sunt, quae vicem iam enarratorum supplere
 valeant? Quid opus est dilaniari hominem, brutaque, assari et
 concoqui? Canibus coruisque inuidendam eripiunt praedam et
 a lanionibus, venatoribus ac carnificibus redimunt indigno praetio.
 Pudeat eos, qui in eiusmodi quisquiliis specificas latitare
 putant virtutes. 3) Quanquam et ignobilioribus et abiectis saepe
 bona tribuatur virtus, tamen et inter haec debita instituat
 electio. Ratione praetii spernantur *viliora*, quibus vel nullum,
 vel exiguum tribui potest praetium, qualia inveniuntur, vngulae
 equi, asini, cornua pili, hirci, pennae perdicis, medulla vituli,
 apri, porci, gallinae etc. Ratione virtutis respicimus merito *ex-
 oleta*, quae siccata nullius sunt praetii, vt radix armoraciae vel raphani
 rustici, rad. et herba ranunculi, cochlearia, nasturtium,
corruptibilia, quae breui temporis spatio rancorem contrahunt,
 qualia sunt omnia pingua, vel quae facillime vermiculantur, vt
 ficus, dactyli, ceratonia etc. vel quae facillime putrescunt, vt
 aurantiorum, Citri, limonum, granatorum poma, eorumque succi.
 Cur tolerantur *virulenta* et manifeste nobis infensa, vt lapis
 lazuli, semina ricini, nux vomica, anacardium etc. Ratione vsum
 minus consultum esse videtur officinas onerare inuitatis atque superfluis.
 Annus labitur, priusquam quis ex officinis appetat radices
 allii et porri, agrimoniae, cyclaminis, hyosciami, Verbenae,
 aut lignum aspalati. Cortices berberum, Herbas ononidis, bistortae,
 Cardiacae, Geranii maluatici, Melampyri, Vulvariae, fructus
 halicacubi, laureolae, Semina Cerefolii, nicotianae, sanguinariae

~~123~~
 nariae etc. Cui bono cineres apum, ciconiae etc? Numquis vti-
 tur integris mandibulis lucii piscis, matre perlarum, nihili, myr-
 rha communi, amygdalis ambrosinis? (quae parem cum dulcibus
 possident virtutem) 4) Quaecunq[ue] medicamenta intuta sunt et
 deceptor[ia], ea tolerari etiam salua conscientia nequeunt. Exotica
 in eo infeliciora sunt, quod facilius praeceteris dubia reddi queant,
 Sed et notis diu, falsa atque illegitima saepe substituuntur. Vulga-
 tissimum est vice calami aromatici dari radicem Acori; pro The-
 rebinthina, lacrymas abietis laricisue, pro fucce Acaciae, fuc-
 cum pruneolorum aggregatum. Praeterea naturalia per artem im-
 mitantur praeparant miscentque dolose, vt veri speciem habeant.
 Nomen boli armenae imponitur Wuertenbergicae, Numburgenfi
 etc. Nihilo meliora sunt adulterata, quando simplicia per com-
 mixturem cum aliis augent in pondere, vt maius inde lucrum,
 capiant. Sacharum amyllumque additur Mannae Calabrinae, asae
 foetidae sagapenum, Mercurio viuo plumbum stannumue etc. i)
 Praetii vero maioris medicamina defraudantur, ita vt e. g. ex
 Caryophyllis vel Cinnamomo extrahatur oleum, et fatui deincortices
 cum bonis commisceantur. Quid vero de iis dicam, quae saepe
 falsa et erronea in officinis extant. Raro genuinus Lapis Bezoar
 apud nos inuenitur k). Lapidescantur saepe ex argilla vsta
 praeparantur. Loco margaritarum praeparatarum, mater perla-
 rum asseruatur. 5) Quaecunq[ue] remedia sapiunt vanitatem, su-
 perstitionemq[ue], ea nullum decent. Quenam enim virtus spe-
 cifica in auro foliato, in gemmis, Margaritis, inuenitur? An ne
 Boletio seruino et radicibus Orchidis, cum testiculorum referant
 figuram, vis ad Venerem stimulare tribui potest? Aetites de col-
 lo su-

- i) vid. Syluii Tr. de adulteriis simplicium medic. cognof. it. Liseti Bo-
 nantii declarationem fraudum apud Pharmacop. comiff. it. Ioh. Ant.
 Lodetti Dialogum de imposturis nonnullorum Pharmacopoeorum.
 k) Caspar Reies Elyf. iuc. quaeft. camp. quaeft. 67. 24.

lo suspensus praeservare grauidos ab abortu dicitur, foemori alligatus promouere partum. Quamdiu eius modi superstitiosa, vel oscitanter admittimus, vel aprobamus temere, risui eruditorum nos ipsos exponimus — De compositis, vel male praeparatis, vel mixtis nil dicam, quum eum Medici titulo indignum fere censeam, qui non quotiescunque velit, extempore meliora et ad aegrorum quorumcunque statum magis accommodata praescribere valeat. Parum enim plerumque in multis compositionibus inest artificii vel iudicii 1). Si vero compositiones nonnunquam in casu necessitatis celerisque auxilii concesserim esse vitales, praescribantur eae Pharmacopoeis in sic dictis Dispensatoriis, secundum exemplum regis Borussiae, in cuius prouinciis quilibet Pharmacopoeorum sub poena viginti imperialium obstrictus est, Dispensatorium Brandenburgicum emere et ad eam normam, quam praescribit laborare, vt medici sciant, quid et quomodo paratum sit, vtque in remediis praeparandis semper idem obseruetur modus, quum multi aegri, si medicamen mox secundum hoc, mox illud dispensatorium praeparatum videant, ignorantes mutationis causam de genuina eorum parandi methodo dubitent, eorumque applicationem recusent.

§. 8.

Continuatio eiusdem argumenti.

Ne vero inter se, dum siccantur herbae, confundantur, nomina sub illis semper ponantur, quia interdum siccatae difficillime cognoscuntur et distinguuntur. Exemplum habet *Sicelius*, practicus Nordhufanus, in quo ex negligentia discipuli factum est, vt cum verno tempore radices et herbas aliquo modo concisas, vt moris est, et mundatas in tabulatum, quod est in summo fastigio tecti,

1) vid. Bohnii Tr. de officio Medici duplici clinici nimirum ac forensis
Lipl. 1704 p. 441. 457.

teſti, ad exſiccandum apportaret, magnus ortus fuerit error. Ille enim, non vt decet, vel ex ignauiā, vel ex nimia confidentia in ſe ſuamque memoriā, ſingulis collectis nomen adſcripſit; vnde factum eſt, vt radix belladonnae cum radice Cichorei, forſan adiacente fuerit permixta, vel prior pro poſteriori habita, et vno eodemque receptaculo deinceps aſſeruata. Minima quantitas huius radicis inter ſpecies mixta triſtiſſimos producebat effectus; facies enim pallescebat, ebriorum adinſtar, ſaliua incrassata in faucibus et lingua haerebat, ſomnolentia, nauſea, vomituritiones, vrinae excretio impedita, aliaque mala oriebantur ſymptomata. Monendi igitur ſunt pharmacopoei, omnesque illi, quibus cura officinae tradita eſt, ne, eſſi leue videatur opus, radicem et herbarum collectio, et aſſeruatio, ſolis diſcipulis, interdum ſatis rudibus et negligentibus illud committant, ſed vt ipſi interdum tabulata, viſitent, et iubeant, vt diſcipuli ſingulis etiam notiſſimis herbis diſperſis, ſua adſcribant nomina. — Praecipue autem venenorum habenda eſt ratio, vt cauſiſſime obſerantur, neque omnium ſint expoſita manibus, vt arſenicum, cobaltum, auripigmentum etc. ne errores vel ex imprudentia, vel animo conſilioque doſo ſint metuendi; hinc quoque venenosa pharmaca in ſeparatis aſſeruentur ſeriniis, opeque peculiarium ſtaterarum, ponderum, excipulorum tractentur, ne reliqua medicamina contaminentur m). Quantum enim eiusmodi errores ad decreſcentiam pharmacopoliorum, eorumque minuendam ſamam contribuere valeant, facile quiſque perſpiciet, cum et error, ſine culpa Pharmacopoei, a medico commiſſus, ſamae pharmacopolii noceat, v. g. ſi medicus ignorat amygdalas amaras in nonnullis, praecipue tenerioribus, vomitum

m) conf. Ioh. David Gundelach Diſſ. ſub praefidio D. Henr. Frid. De-
lii habitam de primis lineis chemiae forenſis. Erlangae 1771. p. 20.

tum excitare, et emulsionem ex iisdem praescribit, cuius assumptionem vomitus sequitur, culpa in Pharmacopoeum cadit, quod eam non in aptis, vel conspurcatis praeparauerit vasis. — Pari cautela opus est, ne vel simplicia, vel composita corrupta salubribus et integris misceantur, quum facile accidat, vt exoptatus effectus in aegris non eueniat, si e. g. castoreum, crocus, paratis iam ex iis ipsis essentis vel extractis exsiccantur, cumque recentibus commiscantur; porro ne fraudulenter fallaces et fucosae merces probis et vendibilibus supponantur, quod saepe detestandi puniendique lucri causa fit, vt sacharum Thomae loco mannae, sanguis hirci loco moschi, pulpa prunorum loco tamarindorum, pulvis radice gentianae loco corticis chinae, oxyfcharum loco Syrupi acetositate Citri; aut ne ad extractum corticis chinae in maiori, quam par est, copia acquirendum, aqua calcis adhibeatur, quod artificium in quodam Pharmacopolio frequens esse, non ignoro. Notum etiam est, Pharmacopoeos saepe succedanea, absque medici consensu subiicere, dum ea pari virtute ornata esse credunt, praesertim si ex praescriptis vna vel altera deficit species; hinc *Fridericus Hofmannus* n), cum Pharmacopoeos paucissimos propriis manibus medicamina praeparare viderit, suadet, vt ministri omnino iureiurando obstringantur, vel vt medici confessionibus officinalibus ipsi intersint, probeque examinent ingredientia, quippe cum saepius quidem omnia ostententur, absente vero Medico praetiosiora auferantur, vilioraque substituuntur, quod vero legibus publicis pharmacopoeis interdicendum quam maxime est, quum hoc ultra sphaeram et peritiam eorum fit, quumque ignari sint medicinae, perinde ac medicastrum omnes. — Ad errores vero plurimos arcendos, opus est, vt praecipue falsa nomina, quae cumulatim in officinis reperiuntur, extinguantur, quum

n) *Medicus Politicus*, p. 46.

quum discipuli saepe in erroneam deducantur opinionem. e. g. Oleum vitrioli, oleum Tartari per deliquium, butyrum antimonii, vnguentum Aegyptiacum, succus liquiritiae, Mercurius vitae, Terra Catechu etc. quorum loco adaequata essent introducenda nomina. Vix enim vllibi in Germania aut Anglia aut alibi inuenies officinas, vbi flores rorismarini non essent inscripti flores *ἀνθος* o); nonnulli quidem per excellentiam ita *ἀνθος*, putant p) dictos esse flores rorismarini, at *Riwinus* q) ab imperitia Pharmacopoeorum, titulum hunc profectum iure censet. Semina viticis insigniuntur nomine agni casti (Schaffsmilbe, seu Keuschlamm) ex ignorantia linguae latinae et graecae; dicebatur autem iste frutex *castus*, quia *Galeno* auctore iis castitatem conseruare credebatur, a quibus folia comederentur, aut quia *Dioscoride* et *Plinio* referentibus, matronae Atheniensium in Thesmophoriis Cereris castitatem custodientes, foliis viticis cubitus sternere solebant; longe vero rectius dicitur hodie botanicis vitex, a vinciendo, ob inuictam virgarum flexibilitatem. Asara bochara aut baccara, asarum denotans pluribus adhuc in Hispania et Anglia adhaeret r). Milium folis seu lithospermum, non milium folis, sed soler dici debuisset a monte Soler, in quo illud colligere solebant Arabes s). — Omnis dein vt confusio praecaueatur, vnum singulareque eligendum est pondus, siue medicinale, siue ciuile. — Medicamenta noua, si corruptioni facile subiecta inueniuntur, non in magna copia sunt dispensanda. — Sub formulis, a medico praescriptis praeparandis, nomina ponantur aegri, et simulac medicamentum

D 2

prae-

o) vid. *Raii* historiam plantarum T. I. p. 515.p) *Job. de Buchwald* Specim. Botan. p. 233.

q) in Introductione generali in rem herbariam p. 13.

r) *Iac. Christoph. Scheffleri* Disp. de Asaro. Altdorf. 1721.s) vid. *Ammannum* in Character. plantar. p. 426.

praeparatum, suaque signatura fuerit ornatum, vna cum formula mox remouendum est a mensa sic dicti receptarii, ne ex errore aut negligentia medicamentorum fiat permutatio, et remedium quoddam in manus alius veniat, qui aliud exigit desideratque medicamen. Ad marginem signaturae, dies et nomen aitoris postponendum est, vt medici sciant, vtrum bonae sit indolis, quotuplicibus vicibus fuerit reiteratum, et quo die. Nomen ministri aut prouisoris autem eam ob causam subscribi necessarium esse duco, vt, si forsan occasione data, de hac vel illa mala mixtione et praeparatione aegri couquerentur, officinae possessor, quis ille fuerit negligens, sciat; quippe cum in nonnullis officinis ea sit consuetudo, vt ministri, quot adsint, semper quauis hebdomade locum mutent suum, et modo officinae, modo laboratorio praesint.

§. 9.

De constituendis pharmacopolis ratione Taxae, visitationis.

Communis multis officinis ille est error, quod sese certae firaeque non accommodent taxae, sed potius arbitrariae. Omne enim medicamentum, si vnciatim quaeritur, non sub eo praetio vendendum est, quam si per drachmas vel scrupulos distribuitur. In terris Brandenburgicis sub inspectione et auctoritate collegii medici eiusmodi taxa eum approbatione regis introducta est, quam nemo sub poena 25 imperialium transire tenetur. Lipsiae quoque sub imperio Electoris Saxoniae, *Ioannis Georgii II.* Anno 1669. prodiit Taxa; sed vix dubito, eam ita sanctam esse, vt ab omnibus et hic et in aliis Saxoniae vrbibus, seruetur incolumis. Ditionum agrorum enim conditio non est attendenda, cum medici his vt plurimum praetiosiora praescribant medicamenta t). *Friedericus*

t) *Ludwigii* Instit. Med. forens. §. 147.

dericus Hoffmannus u). tam incomparabile Pharmacopoeorum esse
 lucrum, asserit, vt quaedam medicamina pro vno thalero vendi-
 bilia, pro triginta, quadraginta et vltra vendant. Dicunt equi-
 dem, se maximis impensis opus habere, quouis anno, in compa-
 randis remediis, quae per decennium fere a nemine expetuntur.
 Sed respondemus, absque damno ea eiici posse cum veterum in-
 eptiis, quaecunque in biennio non praescribuntur. Dein non
 credendum est, quod quouis anno compositiones omnes confi-
 ciant, sed maxima pars a proavis haereditate tradita est. Nihil
 vero Medicus efficit, nisi princeps vel magistratus succurrat, quod
 tamen non sperandum; *dona enim coecos reddunt sapientes, causam-
 que iustam inuertunt.* Non est mihi animus hic Taxas specialiter
 euoluere, ne data opera quemquam pungere, vel nouas aut cer-
 tas alicui Taxas inconsiderate condere videar. Diffiteri interim
 profecto nequeo, quod ex vsitatissimis ac polychrestis non solum
 triplum, quadruplum, sextuplum, sed octuplum quoque, duo-
 decuplum et amplius; et triualibus et vulgatissimis non tam du-
 plum tantum, quam triplum, quadruplum etc. iis saepe redeat;
 dum citra vllum rei domesticae erogatorumque sumptuum da-
 mnum, magno vero reipublicae, praesertim pauperorum com-
 modo, subtriplo alicubi, alibi dimidio, vel in operosioribus alte-
 ro tanto secure hac tempestate Pharmacopoeus acquiescere posset,
 et sub huiusmodi moderatione incedens nihilominus feliciter vi-
 vere sufficienter x). Medicus autem eam ob causam taxae, praeci-
 pue eius loci, vbi degit, sit peritus, vt auaritiam pharmacopoeo-
 rum expiscari possit; neque aegris pauperioribus cariora praescri-

D 3

bat,

u) l. c. pag. 40.

x) plura vid. in *Danielis Ludouici* Tr. de taxarum moderatione, Pharma-
 CIAE moderno seculo applicandae, adiuncto. Hamburgi 8. 1688. pag.
 355 -- 388.

bat, diuitibus viliora, et vt tandem determinare possit, quod circiter pro formula praescripta sit soluendum, quando fortassis ab aegro quaeritur.

Visitationem et inspectionem Pharmacopolorum, quod attinet, superfluum foret damnum detrimentumque ex ea omitta oriundum demonstrare. Non defunt principum leges, quibus, vt omnia, quae in officinis asseruantur, quotannis semel aut bis, praesentibus nonnullis medicis, lustrentur, et quid emendandum fuerit, moneatur, praecipitur. Non etenim soli possessorum semper fidendum est peritiae; satis saepe, in minoribus potissimum vrbibus, tanto maior in officinis frequentius inspiciendis adhibenda est industria, quanto saepius viliora, aut corrupta in illis asseruantur simplicia, aequae ac composita, maximo saepe detrimento assumentibus futura. In maioribus vrbibus vero non adeo facile in rerum pharmaceuticarum bonitatem cadere potest suspicio, cum sola peritorum medicorum copia attentum facere possit pharmacopoeum y). In terra Brandenburgica haec visitatio quotannis mense Iulii fieri debet, quia a summo Rege medicis publicis impositum est, quo officinas pharmaceuticas inspiciant, et efficaciora medicamina et exotica examinent; sola enim plurium rerum ad apparatus pharmaceuticum pertinentium copia, ipsis saepe officinis, eorumque possessoribus est molesta, nisi et bona huius suppellectilis qualitate, apta praeparatione, dextra administratione, atque frequentiore visitatione efficiatur, vt utilitati quoque accommodata sit z). Pyxides imprimis pharmacopoli sunt perlufrandae; tituli enim saepe varia remedia habent, pyxides venena; in pyxide inaurata et specioso titulo adornata nil saepe nisi tela aranea

y) vid. Illustr. Plac. Diss. de remouendis sanitatis publicae impedimentis, pag. 23.

z) vid. Luduegii Inst. Med. forens. §. 65.

nearum reperitur a). Pharmacopoeorum superbia enim eum avaritia coniuncta excogitavit talia stratagemata, quibus imperitioribus persuadent, quantos adhibeant sumtus in componenda praestantissimorum medicaminum multitudine, cum tamen pyxides praesertim in elevationi loco repositae, plerumque inanes sint, si sedulo inspiciantur. Chemicorum praeparatio praesertim inquiratur, et ratione totius processus examinetur. In genere vero id circa visitationem teneatur, quod et simplicium et compositorum maxima pars sit superuacanea; sic Eleosacharum in promptuariis fere sunt nullius utilitatis, possunt enim ex tempore parari; volatilia pulverisata servare, prorsus est inutile; essentiae paucissimae servandae, magisteria fere omnia, foeculae, vnguenta plurima sunt inutilia, friuola, reiicienda etc. Qua ratione instituta visitatio docebit Pharmacopoeos, innumeris eos superfedere posse sumptibus, ad quos prouocare solent, quando de taxae moderatione sermo est. Id autem iis non concedendum est, ut vnam eandemque, e. g. herbam, pro variarum herbarum speciebus venditent; adeo enim saepe malitiosi sunt, ut instante die, quo officinarum visitationes suscipiendae, defectum simplicium, his vel illis, supplere atque medico insultare cogitent; utque, quod accidit, radices petroselini, prima vice pro petroselino, altera pro radicibus hyosciami medico offerant b). Id vnum adhuc addam, *omnes officinas*, neque aulica excepta, visitandas esse, quippe cum tradita hac potestate Pharmacopoeo aulico, nimiam sibi tribuat auctoritatem, atque fraudulentiam suam clam constitutam, eo melius exercere possit; ita ut ministris, si illi conscientiosi fuerint, atque voluntati praepositi sese non potuerint neque debuerint accommodare, saepe mu-

a) vid. Fr. Hoffmannum l. c. pag. 40.

b) vid. plura in Ioh. Frid. Koronaei. Diss. de erroribus in Pharmacopoliis ex neglecto studio botanico obuiis. Sub praesidio D. Michael. Alleri. Halae. 1723. 4. habita pag. 21. §. 19.

pe muneris sui det immunitatem, ne consilia sua mala ad principis perueniant aures, proque factis vlciscantur.

§. 10.

De remouendis aromataris, medicastris etc. iisque, qui composita vendunt medicamina.

Cum multa praecipue arsenicalia, mercurialia etc. efficacia, suspecta et venenata sint pharmaca, eo respicendum est, ne promiscue vendantur, sed iis tantum exhibeantur, qui rectum genuinumque eorum norunt vsum. Pari cautione opus est in constituendis tabernis myropolarum, aromatoriorum, aliorumque, qui non nisi bonas atque genuinas pharmacopoeis vendant merces. Ii vero, qui in operosioribus desudant operationibus, processibusque chemicis e. g. olei vitrioli, spiritus nitri, salis etc. serio adstringendi sunt, vt ea, qua par est, diligentia et industria in iis versentur, cuncta caute obseruent, probeque solum elaborata, iis quibus concessa est dispensatio, vendant. — Cum ius formulas parandi et dispensandi, aut composita vendendi ad solos pharmacopoeos (et vt infra videbimus et ad medicos) pertineant, aliis nebulonibus illud interdendum est. Aromataris, qualitati corporum et medicamentorum proportionatam solum vendant copiam. e. g. Mannam, rheum, Sennam, Cremorem Tartari, Mercurium viuum etc. non infra libram; alia minime infra libram dimidiam vt opium, arsenicum, balsamum peruianum. etc. Mercurius praecipitatus ruber, olea praetiosa exotica, vt oleum Caryophyllorum, cinnamomi, nucum moschatarum, ligni Rhodii, aliaque, vnciatim solum ab iis distribuantur. A Chirurgis emplastrorum parandorum libertas, quae in officinis secundum dispensatoria parata inueniuntur, remouenda est; neque permittatur, vt medicastris, deceptores, chirurgi, tonfores, circulatores, circumforanei, agyrtae, perfumatores, aromataris, tabernaris, sacerdots,

~~33~~
 dotes, bibliopolae, mulierculae, carnifices, aliaque hominum genera, distribuunt medicamenta, quum omni cognitione profus sint destituti. Varii in hac plebe inueniuntur, qui imo litteras penitus ignorant, et tamen illicitis et puniendis viis sibi priuilegium et approbationem compararunt superiorum. Quae priuilegia cum fere semper ex lucri cupidine proueniant, inscioque Principe cudantur, minime aestimanda sunt; et quid obstat, quin fere cuique ea lacerare, flammaeque ignis tradere licitum sit, cum fere quiuus idiota, sacerdos, Iudaeus, Monachus, hiftrio, rator, anus, miles, mercator, nutrix, pharmacopola, se medicum esse, reffituereque sanitatem posse, fingat. In omnibus prouinciis quotannis iure meritoque conqueritur, de illicita consuetudine potestateque, quae sensim sensimque magis increfcit, qua empiricis c) permissum est, sub forma arcanorum, fictorumque utillissimorum remediorum saepe suspecta medicamina, imo teterrima et periculosissima vendendi, quum quando persuadentur, vt detegant arcanum, nolint. Infelices regiones empirica repletae peste! Optimum est tali in casu medicamentum, non vt medicamento. Non desunt quidem leges, vt eiusmodi homicidae seueris comprimantur poenis, diraque e republica empirica submoueatur pestis; at qui sint, vbique inueniantur, qui laude seueritatis, sincerique animi, mereantur, ignoro. Nonne dolendum est, quod et vilioris, et ditioris fortis homines adeo pigri stultique sint, et machinae

c) Iis, qui Medicinam modo empiricam esse existimant, offero illa verba, *Celeb. Iob. Leberechti Schmuckeri* in libro eximio inscripto, *Chirurgische Wahrnehmungen. erster Theil.* Berlin 1774. p. II. *der Streiz ob die Arzneykunst eine Wissenschaft, und ob sie einer Gewisheit fähig sey, ist endlich beygelegt worden; und nur noch einige scichte Köpfe, die keine Kennniss von den Grundsätzen dieser göttlichen Kunst haben, können diese Streiffrage in unsern Tagen im Ernst aufwerfen. etc.*

nae suae, quae artificiosissime extructa est, summoque cum labore conferuatur, eiusmodi hominibus tradant vitam? Vnum idemque est, an ab empirico medicamen, an vero venenum accipiam? Leue remedium in empirici manu, iam venenum est, eo magis autem validum, efficac, drasticumque. Cur vero plura cogitem, cur ad hanc rem exprimendam, tanto vtar labore, cum adsint verba Illustris nostri Decani, Praeceptoris in aeternum colendi, *Antonii Guilielmi Plazii* in promptu: „Taedet miserrime memi-
 „nisse ciuium conditionis, quos empiricorum ac medicastro-
 „rum agmine numerofo pene obfessos, atque quorsum elabantur ne-
 „scios, dum doleo vix durioribus, vel hac sola de causa, premi
 „posse satis, existimo. Istud profecto

„focundum in fraudes, hominum genus d).

„adeo miris artibus, sanitati, maxime tamen crumenis aliorum
 „insidiari, quis nescit; — quorum garrulitati, Thraconicis dictis
 „medicamentorum speciosis titulis, testimoniorum dolose emen-
 „dicatorum, aut fraudulentè suppositorum commendationibus,
 „siquidem fidem habueris, tanquam diuinitus missos, veneraberis
 „istos Aesculapios, quorum nequitiam nihilo minus, insidiosis fu-
 „cis occultatam, breui post, euentu ostentationibus haud respon-
 „dente, detectam, manibus palpare poteris. An quippe putas,
 „credule nimium ciuis, circulatores, auratis curribus vehentes,
 „famulis cinctos, magno praetiosissimorum instrumentorum ap-
 „paratu instructos, sesquipedalibus phaleris iactantius multa decla-
 „mantes, magna insolitaque sonantes, vaniloquentia sua, vulgi,
 „ad theatra sua in suburbiis multo agmine confluentis, aures mul-
 „centes, tibi vitam daturos? — An vilioze praetio te salutem a
 „Seplafario emturum opinaris? Falleris. Nummos incassum
 „collocas, magnis sumptibus mortem, aut maiores certe tibi mor-
 „bos

d) *Silius Italicus* belli Punic. lib. II. 503.

„bos comparas, dum minoribus impensis sanitatem impetrare
 „poteras, eandem vna cum nummis tuis te perdidisse propediem
 „experiere. Dubitas? exempla computa illorum, qui monitis in-
 „geniis parum obsequiosi, data opera in exilium ruere, quam
 „consilium mutare maluerunt. Age repete sostrum. Euaferunt
 „tui Machaones, machinis suis alibi alios decepturi, tuam, alio-
 „rumque credulitatem derisuri. — At commiseratione haud di-
 „gnus es. Alienis sapere nolebas periculis. Tuo ergo tibi edis-
 „cendum erat damno, quam parum impune artem spreuisse li-
 „ceat. — Cautius ergo disce mercari, ne in te, aliosque tuae
 „credulitatis socios, antiquum illud dicendum sit scomma

„Quaerit puraris esse vos dementiae

„Qui capita vestra non dubitatis credere,

„Cui calcandos nemo commisit pedes e).

„Igitur:

„Vos quibus imperium est, orbis qui frena tenetis,

„Ne tantum tolerare nefas, hanc tollite pestem etc. f).

Quid autem magis promouet talium remediorum diuulgationem,
 quorum existentia forsitan per saecula prorsus ignota fuisset, quam
 licentia per impressionem typographicam, aut mediantibus nouel-
 lis publicis, aut propriis schedulis hanc farraginem iactabundis
 encomiis offerendi credulis. Ponas quendam fiducia eo dedu-
 ctum, vt accipiat medicamen, soluit pecuniam, deglutitque re-
 medium, quod morbi causae, tempori, viribus, aetati, sexui aliis-
 que singularibus hominis conditionibus non est accommodatum.
 Quanam non interest differentia inter infantem et adultum, in-
 ter marem et feminam, inter menstruatam et grauidam, pletho-
 ricum

E 2

e) vid. *Phaedri Fabul.* lib. I. Fab. XV. v. 14.

f) *Diss. de sanitatis publicae obstaculis.* p. 35. conf. *Einsd. Diss. de amoliendis sanitatis publicae impedimentis.* 1771. §. IV. et *Iob. Fried. Baueri Diss. de hodiernorum empiricorum fraudibus.* Lips. 1720.

ricum et cacochymicum, robustum et debilem? et tamen istiusmodi nebulones omnibus his e. g. vnum idemque exhibent purgans. Quanta dementia! Nullo modo mihi id obiici potest, hanc limitationem esse contra libertatem mercaturae et nundinarum, cum magistratui cura *sanitatis publicae* tradita sit. Praeterea, quod ipsimet Myropolae frequentius secretas iactitent compositiones v. g. pilularum, tincturarum, ex aliorum schedis ereptas, vel sine ratione et consilio confarcinatas, et quidem sub efficacissimorum et polychrestorum titulis, easque cum litteris commendatiis typis exscriptis orbi obtrudant, si non lucri, famae tamen maioris prae Medicis sibi et suis focis acquirendae et innotescendi (certo certius fallendi) gratia; ridiculum forsitan alicui videbitur, quod tamen reapse fit, quod varii venditent medicamina suae rationi viuendi conditionique accommodata. In bibliopolis inuenies remedia contra morbos litteratorum, hypochondriacorum; in tabernis mercatorum Anglicorum, medicamenta in terris Anglicis parata, essentiam stomachalem anglicam, elixir stomachale Stoughtoni etc. Mercatores gallici saepe contra gonorrhaeam benignam et malignam, luem veneream, impotentiam, ad menstrua et foecunditatem promouendam auxilia distribuunt. Qui cupit remedia contra lipothymias, quas non metuit, vel ad nitorem gratitudinemque corporis conferuandam, adeat tabernas, galentericas sic dictas; mox hic ei spiritus fragrantissimos, Aquam Hungaricam, Eau de Lavande, Eau de Luce, pulueresque dentifricos, quibus breui temporis spatio sine magnis impensis dentes prorsus corrumpuntur; offerunt. Obstetrices et mulierculae iactitant remedia statum grauiditatis, et praesens vel instans puerperium spectantia; *nonne lacrymis dignum est g), hominis omnium nobilissimi vitam, ignarissimi tradi mulierculis? O miseri mariti! o*
morzales

g) vid. Ill. Anton. Guil. Plazii Orationes quasdam. Orat. de feminarum in Medicinam imperio. Lipsi. 1774. p. 12.

mortales caeci, qui rem non cernitis istam.

Quorum vel maxime dolenda est fors, qua suis non solum priuantur coniugibus, verum etiam, quod non minus durum est, audacissimarum muliercularum turbae parere coguntur, ita vt Tiraquello Iuris consulto Gallo nevtiquam vertendum sit vitio, quod frequentioribus his vsus fuerit precibus. *A medico indocto, a cibo bis cocto, ab imperiosa muliere, libera nos Domine.* Operatores, dentarii, ocularii, herniotomi, lithotomi, ferendi quidem sunt, ita tamen vt necessaria cognitione morbi partiumque corporis humani instructi, medicamina ipsimet non parent, quum artem non didicerint pharmaceuticam, lucrifque cupidine ducti, vilia imo nociua aegris offerre possint h). — Tandem, vt hoc adiciam, Pharmacopolium cauendum est a confugio hominum dissolutorum, qui sub vario praetextu spiritus sibi vitae et sanitatis praesidia dicta, non medicamentorum concentratorum adinstar guttatim, sed vnciatim imo largiori copia, quotidie in istis officinis, in quibus hi liquores spirituosii, aquae vitae dicti, omnis cuiuscunque generis venales prostant bibunt et ingurgitant. Vniuersam propemodum civitatem, vel magnam certe eius partem male habere fere credideris, cum quam plurimi nunc appetitus promouendi gratia, nunc stomachi roborandi ergo, nunc flatuum dispellendorum causa, nunc cruditatum et nausearum, et pinguium esu contractarum, animo corrigendarum, sola tantum consuetudine ducti, in officinis conueniant. Accedit et id quod ebrui eiusmodi dissoluti spurcis fordidisque sermonibus aduenientium modestas violent aures. Releganda esset eiusmodi faex plebis ad tabernas vini adusti; quod autem nonnullorum Pharmacopoeorum palatum grate non titillaret, cum plerumque eam *omnis generis* aquarum vitae copiam

E 3

possi-

h) ex formularum praescriptione earumque collectione ortus pestis empiricae et arcanorum potissimum deducendus est. vid. *D. Job. Eolnii*. de officio medici duplici clinici nimirum ac forensis. Lips. 1704. 4. pag. 443.

possideant, vt nisi eiusmodi homines eos vistarint, eam quorsum ponerent, fere nescirent. Haec de generali constitutione Pharmacopolorum dicta sufficiant. Transeamus ad eos, qui iis praesunt, nempe Pharmacopoeos ipsos, ministros et discipulos, quidque hi ad decrecentiam Pharmaciae contribuere valeant, videamus.

§. II.

De constituendis pharmacopoliis ratione Pharmacopoeorum, s. Possessorum.

Non vbique egregia constitutio regis Borussiae inuenitur, qua tres Pharmacopoei totidemque Chirurghi in Collegio Medico adesse debent, et quisque medicus suum Cursum anatomicum, quisque Chirurgus cursum operationum et Pharmacopoeus suos processus pharmaceutico-chemicos publice demonstrare cogitur, et absque approbatione et Collegio Medico ad artem suam exercendam non admittitur. Quo fit, vt in terris Brandenburgicis non aequae ac in aliis regionibus facile sit, permissionem licentiamque exstruendae officinae impetrandi. Celeb. *Hebenstreitius* aequum et omnino necessarium ducit, quo pharmaceutae ad res suas, secundum artis regulas, secundum conscientiae praecepta, et normam sibi a medentibus praescriptam fideliter agendas, a magistratu adstringantur. Possunt enim vitae ac sanitatis praesidia, sed et solent quandoque morborum mortisque causae in officinis emi — Praeterea, quod Pharmacopoei linguam latinam exercere debeant, vt discipulis occasionem, suo sequendi exemplo suppeditent, praecipuum fere est, vt omnium corporum naturalium, quae in officinis habentur, gnari sint, hinc non indignum iudicent idem agere, quod vetulae, rustici rhizotomi; peragrent campos, perlustrent prata, peruagentur syluas, peruestigent valles, ascendant in iuga montium, expiscentur herbulas in aquis et stagnis, vt non solum nomina, ex quorum ignorantia, saepe maximum, vt supra monui, oritur damnum, sed et partes corporum sibi

fibi reddant familiares. Magnam enim isti Pharmacopoei merentur censuram, qui omnia inconsiderate suis inferunt scriiniis, quaecunque imperiti et malitiosi interdum afferunt rhizotomi; quo quoque factum ut in certis tantummodo officinis, nonnulli regnent errores. *Ioh. Frid. Koronzaey* i), Hallensem quendam rhizotomum, dicit, officinis imposuisse, vendendo illis *astragalum* flore luteo, loco *galegae*; et cum illi errorem hunc ob oculos poneret, ferena rhizotomus dixit fronte: hoc diu mihi perspectum fuit, at cur illi non sapiunt, quod semel ratum habent, illud meo damno irritum non reddam — Ea autem inprimis facile confundi possunt, quae vel species sunt vnus generis, vel figura externa prope conueniunt. Accedit ad ignorantiam exiguamque cognitionem Pharmacopoeorum et id, quod, postquam per certos et stipulatos annos permanserint in Pharmacopoliis, in quibus quam saepissime iis occasio defuit, ad hanc artem ex principiis rationalibus exercendam, ob instructionis defectum, timidi non audeant, ut sibi artem in aliis locis regionibusque reddant perfectiorem, sed potius vni eidemque officinae, per duos vel tres annos sub nomine ministri, vel sic dicti prouisoris adhaereant, et data occasione per fas aut nefas propriam extruant officinam. Non mirum est igitur, quod nullum artis viderint discrimen, neque errores aliorum cognouerint, neque mores; cum in suum ingenium, eruditionem, et industriam omnem collocauerint spem et fidem. Quam ob causam eruditos doctosque consulant viros, aequae medicis examinentur k), e. g. ratione venenorum, quid sit venenum, quae possideant corpora venenatam qualitatem, quae eorum dosis sumenda; ratione praeparationis compositionis et mixturae, quomodo

i) in *Diss. de erroribus in pharmacopoliis ex neglecto studio botanices obuiis*. praef. D. Michael *Alberri*. 1733. p. 19. §. XV. conf. *Bohn de officio duplici* pag. 453. sq.

k) vid. *Frid. Hoffmanni Med. Politic.* p. 47. *Ludwigii Instit. Med. ferenf.* §. 66.

modo instituenda, quid ex mixtione proueniat; rationemque processuum reddant, ratione terminorum technicorum sciant, quid sit bolus, linctus, apozema etc. — Ne taxae limites transeat Pharmacopoeus iure iurando obstringatur — Sua vero forte potissimum contentus sit, ne Alchymiam exercendo lapidem philosophorum quaerat, neque ex lucri cupidine eo deueniat, ut omnem operam det, eam sibi acquirendi diuitiarum copiam, quae necessaria est ad titulos varios obtinendos. Adeo enim saepe auari, obseruantur ut non prius contenti sua sorte sint, donec praediolum sibi aedificent, ubi in loco satis amoeno hortoque gratissimo, a ciuitate paululum remoto vitam degere possint. De arte pharmaceutica tunc parum solliciti, non nisi prius ad ciuitatem redeunt, donec arcam, pecunia bene nummerata computataque esse repletam sentiant. Aliis vero nil magis curae cordique est, quam ut falso nomine speculatoris naturae et rerum naturalium inuestigatoris, cura Pharmacopolii posthabita, iactitare possint. Non enim is sum, qui eiusmodi collectiones vituperet, dummodo eam ob causam instituerentur, ut cognitionem omnium corporum naturalium sibi reddant familiarem. At, proh dolor! haud saepe infantum adinstar contenti varietate coloris, delectantur pulchritudine, hancque egregiam scientiam in lusum mutant puerilem. *Lisettum* hinc neutiquam vituperandum esse existimauerim, qui artem pharmaceuticam iam magis, quam vnquam fuit, dubiam esse, asserit, siquidem artifices se immisceant rebus minime ad se pertinentibus, totque negotiis, ut impossibile sit, vni sufficere. Ratione praeparationis medicamentorum non solum exotica bona genuinaque ex loco natali, vel principibus vrbibus praescribenda sunt, sed etiam formulae a medicis rite promotis neque ex proprio arbitrio, neque ex desiderio aegrotantium, medico inscio mutandae. Inprimis vero medicamina dispensanda non omnibus sine discrimine committenda sunt, iisque praeparandis Pharmacopoeus ipse semper adesse

adeffe debet l), ne si grauiora generosioraque desiderantur, vel ex negligentia, vel ex famulorum inscitia magni committantur errores, neque cum plura praeparanda fuerint, inter se confundantur, vel alia substituuntur; ne m) e. g. cui potio diapnoica temperans mittenda erat, detur catartica, aut loco radices enulae, radix esulae, loco lycopodii, lycoperdon, loco gummatis sandaracae, sandaraca arsenicalis fumatur. Cum feminis dominandi cupiditas fere innata sit, earumque imperium, non nisi cum rixis calumniisque coniunctum sit, cum vel discipulos, vel ministros alios mox reprehendant, mox alios laudent, mox aegrotantes consilio iuuent, mox medicamina praescripta vituperent, optime Pharmacopolio consulitur, si a vestigiis seminarum incolume seruetur, cum multi Pharmacopoei adsint, qui, cum ipsi omne tempus commoditati n) vitae applicent, suis mulierculis curam officinae, tradant. Illud vero studium, aliis victum e faucibus eripiendi, illamque consuetudinem, medicamina, quam fas est, minori praetio, vt aegros ad suas alliciant tabernas, vendendi, quam maxime vituperandam esse, facile omnis is perspiciet, quem non fugit, myropolis interdictum esse, medicamina, vel corpora medicamentosa in parua dosi dispensare, vel praeparare, hinc Pharmacopoei quoque similem obseruare debent aequitatem, neque vlla esculenta, vel potulenta, vt vinum adustum, acetum, aromataque distribuunt. Multo minus, quicumque ille fuerit, illud pactum Pharmacopoeorum cum Medicis constitutum, licitum depraedicabit, dum illi his persuadere student, vt omnes ab ipsis praescrip-

tas

- l) peritia pharmaceutica enim non ex sola auctorum lectione, sed vsu dependet *Bobn de officio duplici p. 443.*
 m) vid. *Magnif. Placii Diss. de remouendis sanitatis publicae impedimentis. pag. 24.*
 n) *Bruxius ad Sennertum in epist. 32. Cent. I epist. med. ait: Pharmacopoei fuci sunt, qui mel magno labore ab apibus confectum luxuriose dehorant, otio torpescentes, omniaque seruis et famulis commendantes.*

F

tas formulas suis tradant officinis, cum hac ratione medicis concessum argentum, ab aegris rursus per duplicatam accipiant taxam. Quoties annus igitur consenuerit, laborissimas hinc, vt verbis *Ill. Plasii* o) vtar, cernere licebit famulorum pharmaceuticorum manus in praeparandis morsulis, replendis lagenulis, dulcissimas aquas vitae continentibus, negotiosos, Chocoladae, Theae, Coffeae, Sachari, puluerum fragrantium, similiaque suauitatum cistulas et scatulas coaceruantes, quae munuscula, cum annus exierit

postremique dies vltima mensis adest,

ad medicorum domus delata, tacitam gratiarum actionum habent vim, quibus ad plus ex officinis petendum quilibet medicorum inuitatur. Cum incertissimum sit dosin et effectum medicamenti ab aliis praeparati, definire, absolum est, si Pharmacopoeus, commoditatis gratia e. g. Tartarum emeticum, Resinam Ialappae, Sulphur antimonii auratum etc. ab aromatarijs, vel aliis Pharmacopoeis apportari iubet. In terris Brandenburgicis concessum est quidem Pharmacopoeis parare et exhibere leuiter laxantia, at nulla mercurialia, antimonialia, opiata, phelonium romanum, requiem Nicolai, nulla vomitaria, purgantia, bezoardica et sudorifera, praeparatioque formularum a medicaftris, aut suspectis praescriptarum. Vltimum denique circa Pharmacopoeos ipsos, id obseruandum est, ne curam morborum in se suscipiant, et vel medicinam vel Chirurgiam exerceant. *Simon Pauli* Pharmacopoei minime esse, ait, explorare pulsum, inspicere vrinam, neque ad profanum vulgus de morbis dislere, multo minus curare. *Carolo V.* imperante editum est A. 1540. mandatum, quo Pharmacopoeis interdicitur, ne aegros visitent, aut illis absque Medici con-

o) in Orat. de Galeno opes dante vid. Ei. Orat. quasdam Lips. 1774. 4. editas. pag. 71.

consensu p) medicamina porrigant. Simile inuenimus in *Ordinatione Bavarica* q). *Es sollen die Apotheker vor sich selbst und ohne Erlaubniß der Doctoren sich nicht unterstehen die Leute zu curiren, selbst Recepte zu ordnen, und das Amt eines Doctoris zu gebrauchen.* It. *In der Leipziger Apotheker-Ordnung An. 1669. Die Apotheker sollen vor sich nicht curiren, noch practiciren, welches wir denselben einzuräumen nicht gemeynet, sondern die Patienten an die Herren Medicos verweisen r).* Sattlerus haec omnia eam ob causam sancita esse dicit, quia cum medicus persona a republica per insignia Doctoralia approbata sit, nemo Pharmacopolarum se talem venditare possit. Prout enim Pharmacia in tabernis Pharmaceuticis addiscitur et exercetur, ars mere mechanica est. Aliud est instrumenti cuiusdam praeparationem nosse, aliud nosse eius genuinum vsum, seu hoc dextre administrare. Haud porro sequitur, gaudent bonis medicamentis Pharmacopoei, ergo commode haec applicare sciunt; perinde ac non quilibet, qui equum generosum tenet, equitem multo minus equisonem sejiactare valeat. Longe igitur differunt, qui clysterem praescribit, et qui eundem parat, atque applicat Seplassarius, cur seu quem in finem iniiciendum nescius, nisi sutor ultra crepidam, et apothecarius, per commune adagium, extrapyxidem sapere velit. Certe nemo sutori, ait *Hebenstreitius* nisi artis suae gnaro, calceandos pedes tradit, ast sapientes viri sua capita

F 2

tra-

p) quod Pharmacopoei medicorum consensum saepe magni non aestiment, ortum est, ex nimia familiaritate Medicorum cum iis, qui cum pharmacopoeis fraternitatem contrahunt, vel ludere cum ipsis. non detraherent; sic enim factus eorum augetur, quoniam superiorem sibi similem reddidere, sique diuitiis abundant medicum pauperiorem non solum flocci pendere, sed etiam penitus suppressere student.

q) Prouinc. 3. tit. II. artic. 3.

r) Cui parallellae obseruantur. *Die Hessische Medicinal Ordnung. 1617. Riegauische Apotheker Ordnung. Constitutiones medicinales Brandenburgicae. conf. Luduegii Instit. Med. forens. §. 132.*

tradere rustico homini, non verentur, cui fides habenda propterea haud esset, quandoquidem se praestitisse gloriatur, quae nunquam facere didicit. *Bartholinus* in epistola ad *Patinum* miratur, dicens: *nescio, cur illis adeo ubique fere gentium pruriat cutis, ut intra officium se nequeat continere. Plerumque enim varii ostentatores ad medicinam faciendam furtim se ingerunt, quumque apud aegros inferius tantum guttur eluere deberent, superius audent inquinare. Montispefsuli* referente *Conringio*, illis qui medicos se mentiebantur, poena haec fuit, asino nempe strigoso et scabioso imponebantur, et auersa facie in vrbe circumducebantur. Rationes, autem, cur Pharmacopoeis praecipue, morborum cura interdicensa sit, haec fere sunt. 1) Quia medicinae prorsus ignari sunt. 2) Quia teste *Ludwigio* sostrum exigeret nequeunt. 3) Quia omnes formulas in suis officinis parari iubent, hincque varia composita, sub nomine tecto e. g. Aqua composita, syrupo composito, puluere vniuersali, electuario infantum etc. quae in aliis officinis exhiberi non possunt, quum praeparationem ignorent, praescribunt aegris. 4) Quia saepe ea ingredientia immiscent compositis, quae nullus mortalium fere desiderat, quaeque saepe, licet vilioris praetii sint, tamen soluuntur summo praetio; alias fraudes vt taceam — Restant nonnulla officia Pharmacopoeorum respectu ministrorum et discipulorum monenda. Valeat potissimum auctoritate, vt omnia prompte, laete, sineque murmuratione peragantur; permittat illis certis temporibus aliquam libertatem, vt a laboribus continuis abstinere, animumque recreare possint. Cum parca salariorum, seu honorarii haud saepe anam excursionibus inflitendis vel furto praebeat, bonam hic Pharmacopoeus obseruet aequitatem

- 5) Omnes Pharmacopoei curantes morbos ex omnium sententia pertinent inter medicastros. *Camerarii* memorabil. Med. Cent. I. part. 52. *Roderic. a Castro* Med. Polit. l. 2. c. 4. *Primerosi* de error vulgi in medic. l. I. c. 3. *Freitagii* Noct. med. c. 20. *Simon Pauli* de offic. med. pharm. et chirurg. *Bosselii* Med. polit. appar. 3. c. 17.

tem, tempestiveque illud soluat. Maximis cum illis laboribus, qui a ministris quotidie suscipiuntur, coniuncta sit potentiorum et esculentorum sufficiens copia. Nullam iniquitatem quoque ea res habere videtur, si magistri pharmaceutici ipsi cum ministris, priusquam hi suum agrederentur munus, examen instituerent, ut scire possint, quid ab eorum eruditione expectandum sit; cum nemo sana praeditus ratione homini ignoto, etsi publice exhibitus, saepe vero abrepta et eblandita, testimonia ostendat, facile credat.

§. 12.

De constituendis pharmacopoliis ratione ministrorum, et discipulorum.

Ministros seu prouisores sic dictos, quod attinet, et inter hos saepe maxima latent impedimenta, quo minus officinae, ad eum, quem debent perfectionis gradum peruenire possint. Non ignoro quidem multos prouisores tamen diligentes industriosque esse, ut omne in legendis libris sibi paranda cognitione impendant tempus superfluum, parum vero ad correctionem officinarum contribuere valebunt, quam diu adhuc sub seruitute et barbarie tyranni imperitiae ingemiscunt; omnia enim consilia bona ministrorum, siue ob defectum iudicii de vero usu detrimentoque officinae suae, ex incredibili superbia et prava animi contentione aut ex puniendo priuato contemnuntur commodo. Adeo enim saepe Pharmacopoei superbia laborant, ut sibi fere dedecori esse, credant, si famulus aut prouisor prudentior esse, quam ipsi, vellet. Quum vero eiusmodi ministrorum sat exigua inueniatur copia, causae decrepescitiae pharmacopoliorum ab ipsis dependentes erunt a me commemorandae. Plerumque in officinis librorum bonorum approbatorumque deest ministris copia, ita ut neque ipsi eos euoluere, neque aliis ad perlegendos tradere possint. Laetissimi et contentissimi de annis barbaris peractis, pristini status obliti, si-

mitem saepe, erga subditos discipulos, quorum antea socii con-
fortesque erant, cumque quibus occulte gemuerant, superbiam,
barbariem et rusticitatem exercent. Cum ipsi adhuc essent disci-
puli, fere omnes labores, praecipue ponderosiores et grauiores,
tanquam arcana et seereta in obscuritate et silentio ponebantur,
ne nimis mature prudentes doctique euaderent. Quamprimum au-
tem tyrocinia satis diu protracta fuerint, (cum maiores honores
in officinis, non secundum eruditionem, industriam, sed annos
ponderentur) pleni fiducia ad tritum prouerbum: *Deus ingenium
cum munere coniungit*, nouum serena fronte agrediuntur munus,
nouosque labores, quos olim nequidem salutauere. Hinc non
mirum, si varia medicamina, cum omnis cognitionis physicae et
chemicae penitus imperiti sint, corrumpuntur, vel alii, graues
saepe committuntur ab iis errores. Alii pigritiae somnoque adeo
dediti sunt, ut, si aegrotantes officinas iam obseratas, vel absque
directione prouisoris inueniant, ad alias se conferant officinas.
Licet nonnulli sciant, periculum saepe esse in mora, noctu tamen
adeo commoditati suae indulgent, ut surgere e lectulo nolint, et
formulas discipulis tradant dispensandas, vel, si surgunt, adue-
nientes rustico fere tractent modo. Nihilominus tamen, ut pro-
visor semper in officina dormiat, necessarium esse duco, utque se-
rio obstringatur, ne commoditati suae adeo indulgeat, ut vel ae-
gros periculo mortis, vel medicinam parandam erroribus expo-
nat. Urbanitatem vero erga omnes et singulos, inprimis medi-
cos rite promotos exerceat, uiuat vitam honestissimam et integer-
rimam; aliorum praesertim magistri pharmaceutici imminuere non
cupiat auctoritatem, neque absit a laboribus a discipulis suscipien-
dis, iisque veram methodum, et procedendi tradat rationem.
Omnem adhibeat operam et attentionem in parandis et dispensan-
dis formulis praescriptis, suspecta vero, et venenata nemini ven-
dat medicamina, neque medicamentorum (*Pfuschher*) accipiat formu-
las

las. Aegrotantes, auxilium desiderantes, medicis rationalibus tradat; multo magis autem formulas mutare, vel medicamenta infra, vel supra taxam, vendere, vel et ipse aegros consilio iuuare non audeat. Cum haud raro accidat, vt remedia per longum temporis spatium ab eo emendicanda sint, aegro interea moriente, citissime igitur summa tamen cum attentione, auxilio suo succurrat suspirantibus. De formulis a medicis rationalibus praescriptis si nihil non ferat iudicium, ne aegris metus iniiciatur, vel ab assumptione medicaminum ablineantur. Si vero aliquem errorem a Medico commissum obseruauerit, vel aliquam obscuritatem formulae inesse intellexerit, hac de re medicum, sub sigillo tamen, faciat certiore. Vt omnia rite, bonoque procedant ordine, et remedia, quae deficiunt, et debita, in libris ad hunc scopum destinatis, sedulo adnotare debet. Pecunia soluta sine mora committatur arcae destinatae. Sui ipsius, suaeque sanitatis imo vitae causa caueat, ne in detonatione, vel praeparandis aliis periculosis remediis, aliquid accipiat detrimentum. Praeterea vero, reliquis circumstantiis fauentibus, et in aliis locis regionibusque suam vt exercere possit artem, omnem nauet operam, ne eandem canat cantilenam, vel data occasione aliorum vituperet labores. — In nonnullis vrbibus, praecipue autem tabernis pharmaceuticis aulicis, iureiurando cum vehementissimis comminationibus coniuncto, tam prouisores, quam famuli obstringuntur, vt omnia medicamenta simplicia quam composita rite absque adulteratione, vel suppositione parent, praecipue vero eorum maximam gerant curam, quae Principi destinata sunt; quod quidem si feruatur, bonum: saepe autem medici omni conscientia destituti foedera in perniciem principis iungunt, prouisoresque contra officium agere cogunt.

Progrediamur vero nunc ad discipulos eorumque tyrocinia, et videamus, vtrum iam in scholis, vt ita dicam, pharmaceuticis fundamentum decrefcentiae ponatur. Vt inexplibili magistrorum pharmaceuticorum lucri cupidini fatisfiat, eiusmodi discipulos ex faece plebis eligere solent, qui non solum diuitiarum affluxu deftituti sunt, sed et de extruenda sibi aliquando officina prorsus desperant. Vt vero hos miserrimos in sua seruitute et barbarie diuissime retinere possint, aut discipulis ipsis, aut parentibus, aut tutoribus persuadere student, vt pactum de tyrocinii ineam, promittantque se per septem imo octo annorum spatium perpetuae addictos esse velle seruituti. Tyrocinii initio facto, nullum obseruatur discrimen, an nati sint ex honesta familia, an ex faece plebis hominibusque vilioris fortis, an bona an mala olim vsi fuerint educatione. Tradit igitur mater saepe dilectissimum filium in manus hominis, saepe furiosi, tyrannique, gaudet interim laetaturque, Pharmacopoeum eum futurum, qui filiolum doceat, reprehendat, corrigat, cum ratione castiget, saepe et ei parcat, praesertim in laboribus, qui pueritiae, vel iuuentutis sperant vires, qui eum a laboribus indecentissimis abstineat, adque rem pharmaceuticam non pertinentibus; at, quae dum examinat, miserrimam rerum, suarumque cogitationum mutationem inuenit, tyrociniaque officinam fere omnis malitiae, astutiae, et fraudulentiae incredibilis esse obseruat. Vt auctoritas Pharmacopoei mox ab initio tyrocinii apud puerum maximi sit momenti ponderisque, eumque submissum, effeminatum, fractum, reddat, posthabita eius natiuitate, a domino et prouisoribus tuissatur, si ita dicere licet, accipit vestimenta indecentissima, vtque cibum in societate ancillarum muliercularumque capiat, cogitur. Quantum eiusmodi sordidum consortium, cum simillimo sermone coniunctum in mutandis animi moribus do-

tibus.

tibusque valeat, ii optime diiudicabunt, qui officinis interfuere. Feminae cum quavis occasione regnare velint, et dominium in discipulos exercere student, dum ancillas relegant, cum puer pharmaceuticus adfit, cui omnes demandari possint labores, domestici et pharmaceutici, e. g. patroni et prouisoris decorare calceos, officinam pharmaceuticam, cellam, laboratorium depurgare, omnia vasa, vitra, cistas, pyxides litteris appingere, serra praecidere ligna, carbones emetiri, lagenas vitreas colluere, in hortis locum hortulani tenere, arbores praescindere, farrere, hortum fodere bipalis, plantas ablaetare, theam et Coffeam parare etc, reliqua vt taceam. Minime quoque excusari potest, si pueris 14 vel 16 annorum difficillima ponderosissimaque corpora in prodigijs amplissimis et maximis mortarijs traduntur frangenda, contundenda, comminuenda, cum hac sola de causa saepe curuis incedant pedibus. Quis est, qui eos ad cognitionem rei herbariae ducat, vel libros ad legendos euoluendosque tradat? Trahuntur retrahunturque a laboribus magis subtilioribus, ne nimis cito sapiant; mittuntur potius ad debitores, vt omnia iis arcana maneant; si vero cognitionis cuiusdam rei cupidi fuerint, reprehenduntur, imo colaphorum copia castigantur. In plurimis officinis pharmaceuticis secundum institutionem propriam minime permissum est, vt discipulus durantibus tyrocinijs praeparet formulas latinas compositas, simulac $\tau\delta$ recipe antepositum est; reliquae vero, quae hoc signo carent, vel in lingua scriptae sunt patria, sine discrimine tironibus committuntur; quod sane etiam magnam meretur cenuram. Cum multi eius stultae opinionis sint, dedecori esse cum discipulis loqui, pueris summo cum rigore interdicitur, ne cum alijs, praecipue in praesentia domini, vel prouisoris, quandam habeant sermonem. Vbique fere discipulis argentum secum ferre prohibitum esse inuenies, vt omnis suspicio metusque caueatur furti, quod quidem in nonnullis, at non omnibus casibus

G

bonum

bonum aequumque est. — Ne autem minutis, et forsan a quibusdam dictis ineptis diutius inhaeream, commemorandis erroribus pharmaceuticis, ob pagellarum angustias aliasque causas, imprimis temporis breuitatem, finem impono; cum reliqua requisita non solum, sed et errores in officinis variis diuersisque, omni viro sagaci, conscientioso, attentoque noti sint, neque vltiori indigent illustratione. Verum videbitur Censura haec mea non paucis rigorosior. Vtinam excitet viros cordatiores, vtinam principes, qui hoc etiam in passu salutem publicam amarent, statumque Pharmacopolorum summe deprauatum aliquando corrigerent, reformarent. *Id mecum optant omnes boni, haud facile vero sperant.*

§. 14.

Quaestio: Num Medici ipsi Medicamenta parare et exhibere possint, vel debeant?

Antiquissimis temporibus non tantum pharmacopoeorum sinceritati et auctoritati tribuebatur, vt omnia ei praeparanda committerentur e. g. Mithridatum et Theriaca, quae in ducatu Florentino et Ferrariensi semper in praesentia miscentur et parantur medicorum. Hinc mirum cuiunque atque iniustum videbitur, si pharmacopoei sola auctoritate parandorum medicamentorum inter omnes valere, medicisque praeparationem et distributionem remediorum interdicere, audent. Medicus, ait *Thomson*, cum religiose suo munere fungi debeat, propriis aggrediatur manibus praeparationem medicamentorum, alias ignorantiam superbiam et socordiam sapit, seplasio infulso, mereque mercenario (pharmaceuticum putat) forsan improbo, vitam patientis maxime aestimandam committere. Ne vero inhonestum, dedecorique id esse, quis putet, *Fernelii, Matthioli, Quercetani, Sennerti, Schröderi, Sylui, Lemery, Wedelii* adduco exempla, qui omnes maxima cum

cum industria omnem in hac arte nauarunt operam. Agedum! capite animos, medici, laborate more *Hippocratis*, patris Medicinæ qui simul medicum, pharmacopœum, et Chirurgum agere non dubitauit. Non ignoro quidem, multos officio consociendorum medicaminum abdicare medicos uelle, ita ut et cuncti t) pro sua sententia firmanda, diuersa promiscue proferant argumenta; si tamen prius ortum progressumque rei pharmaceuticæ considerauerimus, prompte nobis iudicare licebit, an Pharmacopœis iniuriam faciant, noceant, victum praeripiant ac peccent Medici, pharmaca inuestigando, parando ac distribuendo, i. e. iure suo connato et perpetuo utendo? annon Medicis tanquam primis genitoribus ad ministratoribus et magistris artis, hæc eiusque exercitium integrum ac indiuisum relinquendum, permittendumue, omnia ut nunc agant, quæ olim egerant, et quæ ut commodius agerent, aliis, pro occasionis ratione, aliquamdiu agere concesserant, sibi denuo vindicent ac exercent, per consequens medicamenta quoque parent ac porrigant. Neque id contra leges publicas esse uidetur cum illa *Constitutio Friderici II. Imperatoris* solum subditos regni Neapolitani stringat, et circumforaneos iisque similes (*Krahmer, Wasserbrenner, Zuckerbäcker, Barbierer, Bader, Quacksalber, Theriakskrähmer, alte Weiber* etc.) solum excludat, ne medicamenta parent ac diuendant u). Non inuideo Pharmacopœis mechanicis suas immunitates et priuilegia, modo hæc non contra naturam rei ac sanam rationem, ampliare contendant, i. e. Dominos et Magistros illius artis exercitio, quam famulos ac discipulos docuerant et adhuc docent, priuare. Dedecori medico et huius officio pharmacorum ad-

G 2

mini-

t) vid. *H. Augenium* Tom. I. lib. 9. epist. I. *Conringium* in *Hermer. Medic.* 1. 2. c. 8. *Lindembrogium* in *Codice LL. antiqu.* 1. 3. constit. Neapolit. Tit. 24. c. 3. *Brun. Seidelium* de morib. incurabil. p. 72. 73.

u) vid. *Mandarum, Electoris Saxoniae.* d. 6. Decemb. 1658. d. 20. April. et 18. Iulii 1659. et d. 12. Iulii 1677. 1680.

ministratorem esse, qui asserunt turpiter se dant. Habuerunt ne, iquit *Quercetanus, Hippocrates et Galenus* distinctos Pharmacopoeos? aut, cum ministeria ista ipsimet obirent, putarunt ne sibi dedecori verti, aut, vt tu discipulus censes, de maiestate sua et reuerentia detrahi x)? auaritia medicorum, hincque metuendum remedium praetium nimium, de quo communiter Pharmacopoeorum asseclae garrunt, risum meretur. Norunt Medici, quid misero et egeno proximo debeant. Denique, quando quis vrget, pharmacopoeos esse personas iuratas (licet, an illorum singuli iurarint, dubitare, nemini vitio verti possit), responsio est in promptu: sunt tales pariter Medici. Accedit et id, quod Pharmacia, vt omnia breuibis dicam verbis, sit medicinae, pars inseparabilis, quod in promotione Doctorali rota scientia Candidato commendetur, nec alii arti sua parare denegetur instrumenta; quod ipsa medicina incrementa quotidiana ex medicamentorum praeparatione a Medicis facta, capiat, medicinaeque potissimum sit momentum, medicamentorum efficacium apparatus; quodque maiore cura praeparentur medicamina a medico quam a pharmacopoeo, licet hanc inculpationem concoquere nequeant pharmacopoei. Etsi nullum momentum aliud suppeteret pro exercitio pharmaciae in manu Medici seruando et firmando, sane vtilitas, quae hinc in publicum ac ciues certo redit, hoc tanquam suprema lex praestare posset ac deberet, crescente praesertim quotidie argenti penuria. Neque tenetur Medicus famam et conscientiam suam seplasiariorum fidei committere y). Sed, veritas odium parit — manum igitur de tabula. Non deceat mihi quidem verborum materiaeque copia, at cur plura! Haec tantum monuisse obiter, sufficiat, cum reliqua clare pateant.

§. 15

x) conf. *Seuuerri* Instit. lib. 5. part. 3. f. 2. c. 1.

y) plura vid. in *Dan. Ludouici* Diss. de priuata remedium dispensatione. Pharmaciae moderno seculo etc. adiuncta. Quae *Ludwigius*, de breuitate temporis dicit, nullius sunt ponderis. *Inst. Med. forens.* §. 69

§. 15.

De utilitate Pharmaciae quaedam.

Cum rationalis naturae ministri sit, nosse artis suae instrumenta, non multa ad demonstrandam necessitatem, et utilitatem, quae in Medicum, ex cognitione Pharmaciae redundat, proferam. Quam amplum Chemiae in Medicinam imperium! Quam arctum est artis Chemicae Pharmaceuticae cum Medicina omnibusque eius partibus-connubium! Ea duce, an surrogatum a Pharmacopoeo medicamentum, cum praescripto paris aut inferioris, aut plane noxii sit effectus, diiudicare valet. Lege Principis cum sancitum sit, ut Archiatri, vel primarii ciuitatis medici solennes et iudiciales, pharmacopoliorum instituunt visitationes, necessarium erit, et scire num requisitus omnium materialium medicinalium et medicamentorum adsit apparatus, et medicamina secundum bonitatis notas cuius subiecto proprias explorare. Sic porro in casu finistri, heteroclitici, vel plane tragici effectus, et veneficii, a medico requiritur, ut in indicia veneni diligentissime inquirat, et de eius qualitate iudicare sciat z). Si igitur rerum Chémico Pharmaceuticarum, sufficienti notitia destituitur, aut saltem leuem et incertam earum cognitionem possidet, qui fieri potest, ut iudici et officio satisfaciat. Quis nunc est, qui vel dubitare tantum audeat, medico artis pharmaceuticae cognitionem necessariam aequae ac vtilem esse?

§. 16.

Conclusio.

Plura circa quoduis huius tractationis momentum addi potuissent, sed hoc Catone contentus beneuolus lector esse velit, cum leui tantum penicillo, hanc materiam adumbrandi animus fuerit.

Tantum.

z) vid. *Zirrmann* Med. Forens. Cent. I. *Zachiae* Quaest. Med. Le galis. *Alberii* Iurisprudéntia Med. *Valemini* Pandeétae medico, legales. P. I. S. VI. *Carpozouii* Crim. quaest. 25. *Salmuth.* Cent. I. Obf. X.

THESES.

I.

Nullum inter nervos sensorios et motorios datur genuinum discrimen.

II.

Hominis voluntas non est libera.

III.

Diuinitio non omni ex parte reiicienda est.

IV.

Vera est sententia medicorum: contraria contrariis tolluntur.

V.

In declarandis et illustrandis effectibus imaginationis matris in foetu, non opus est, ut ad nervos ex matre ad foetum progredientes provocemus, cum a turbato sanguinis circuitu pari ratione originem suam ducere possint.

VI.

Diluvium vniuersale fuisse, non est verisimile.

VII.

Magia Daemoniaca ne quidem speciem verisimilitudinis prae se fert.

Leipzig, Diss., 1776 H-2

ULB Halle

007 411 979

3

vonp

TA-OC

7796/50
75

COMMENTATIO PHYSICA
DE
PHARMACOPOLIIS RITE
CONSTITVENDIS

QVAM
AVCTORITATE
AMPLISSIMI PHILOSOPHICI ORDINIS

D XVII APRIL MDCCLXXVI

DEFENDET

THEODOR. THOM. WEICHARDT

LEOPOLI-POLONVS

PHILOSOPHIAE MAGISTER, ET MEDICINAE
BACCALAVREVS

ADIVVANTE

IOANNE CHRISTIANO WEISS
ALTDORFENSI

MEDICINAE CVLT. SOCIET. LATIN. ALTDORF.
SODALIS

LIPSIAE

EX OFFICINA SOMMERI.

152

